

Vytautė Žilinskaitė

Nebijokė

Apsakymai

Skaitmeninta iš knygos:
Vytautė Žilinskaitė. Nebijokė. Vilnius: Vaga, 2000.

ISBN 978-5-430-05840-1

Kūrinys suskaitmenintas vykdant ES struktūrinių fondų remiamą projektą „Pagrindinio ugdymo pirmojo koncentro (5–8 kl.) mokinių esminių kompetencijų ugdymas“, 2012
<http://mkp.emokykla.lt/ebiblioteka/>

UGDYMO
PLĖTOTĖS
CENTRAS

TURINYS

LEDO ŽABANGOS	4
PUMPAS	10
NEBIJOKĖ	15
ŽALIAS SU RAUDONAIŠ TAŠKELIAIS	22
ĮDOMIAU NEBŪNA	30
SPAŠTUOSE	37
SKĖČIŲ VARŽYBOS	43
SNIEGO SENIS IR BALA	50
BERIBIS GERUMAS	55
ŽYDRAS SKANĖSTAS	61
PAKVAIŠĖLĖ	65
LAIMINGA PABAIGA	70
NEBUVĖLIS BUVĖLIS	76
MURZĖS NAKTIS	80
PLIKIS	87
SENELIŪKŠTIS	93
ANTRAS GURKŠNIS	101
SMAUGLIO NUGALĖTOJA	107
RIEDUČIŲ SKRYDIS	115
KOKOSINIS ŽIOPLYS	119
VITAMINAS Z	125
GLOBĖJOS	132

GYNĚJAS	138
KANDĚ BEDANTĚ	146

LEDO ŽABANGOS

Tą naktį bukutis Audis miegojo kaip užmuštas. Užtat prabudo vėlokai. O iškišęs snapą iš drevės, savo akimis nepatikėjo: ežeras buvo apsiklojęs ledu! Tik toli, viduryje, teliuškavo bangelės. Tai paspigino šaltis! Per tą vieną naktį!

Dar nuostabesnė naujiena jo laukė išskridus laukan.

- Gulbė išalo!.. Gulbė Orė įledėjo! - vienas per kitą šūkavo paukščiai.

- Negali būti, - nepatikėjo bukutis.

Tačiau pati uodegėlė jį nuvairavo ten, kur iš vandens kyšojo paplokščias akmuo. Čia mėgo turkštis Orė. Va ir ji pati. Jei nežinotum, nė neįtartum ją įledėjus. Tupi sau lyg niekur nieko. Tik štai išriečia kaklą, pašiausia pečius, kelia sparnus, jau jau kilis aukštyn... Bet... sparnai tekšt! kaklas knebt! snapas kaukšt! į ledą. Aplink prikritę plunksnų, kraujuotų pūkų, žiojėja pradaužos - vis nuo mėginimų išsivaduoti iš ledo pančių.

- Siaube baube! - pašiurpsta bukutis.

Jis tupiasi ant paplokščio akmens. Čia jau glaudžiasi tetervinas, kurapka, antis, kėkštas, pora

žvirblių ir zylė. Niekas nesistumdo, nesibara, taip visiems rūpi paspoksoti į bejėgę galiūnę.

- Per daug nutuko, dėl to nevaliojo ištraukti pilvo, - šnibžda tetervinas.

- Gal apsirijusi užsimiegojo ir nepajuto, kaip išalo, - spėlioja kėkštas.

- Ė, - murma antis, - viskas per tai, kad rudeniį patingėjo išlėkti į šiltuosius kraštus.

- Tataigi, - tyliai pritaria kurapka, - visą ežerą užvaldžiusi, palikti kitiems gailėjo.

Gulbė lyg negirdi, lyg miega pasikišusi kruviną snapą po sparnu.

- Ore, Oružėle, - pameilina balsus paukščiai, - ar galėtume kuo tau padėti, nabagėle?

- Galėtumėt, - pakelia galvą gulbė.

- Sakyk, kaip?

- Va taip: nešdinkitės šalin.

- Matai, kokia pasipūtėlė!.. Ir stipk sau! - išsižeidžia paukščiai.

- Jūs gal ir stimpate, o gulbės miršta! - išdidžiai sviedžia Orė.

Paukščiai purpteli nuo akmens ir dingsta. Lieka vienas bukutis. Įsidienoja, pro eglių viršūnes švysteli skaisti saulė. Ledas sužaižaruoja, net akina.

- Valio! - strykteli bukutis. - Akmuo jau šyla! Tuo-
jau ledas ištirps!

Orės kaklas išstybsta it švendras. Dairoši aplink
dumsiomis kaip ežero gelmė akimis. Pirmą kartą
bukutis iš taip arti regi ir uodžia ežero valdovę.
Ugugu, kokia dičkė!

- Greitai ledo neliks nė kvapo! Tra lia lia! - stra-
kinėja jis dar smagiau.

Orė pakreipia į jį susimąsčiusią akį:

- Tu juokais ar rimtai?

- Rimtų rimčiausiai! Greit skrajosit! Kaip vėjas!

Gulbė patyli. Ir liūdnai taria:

- Neguosk manęs. Žinau, jog vakare dar stipriau
šals.

- Bet kodėl gi, - susirūpinęs klausia Audis, - šią
naktį ežere pasilikot? Kodėl užsibuvot?

- Sapnas mane pražudė. Rodos, vėl esu Afrikoje.
Plūdinėju šiltoje upėje, su sesėmis šnekučiuojusi
apie gimtąjį ežerą... Tik viena sesė kad suriks: „Gel-
bėkimės! Krokodilas!“ Visos sprunka, šoksiu ir aš,
tik kojų niekaip nevalioju iš vandens ištraukti. Kro-
kodilas spėjo apžioti. „Ore, Ore, nepasiduok! Lėk!“ -
klykia seserys. Pabundu nuo jų riksmo, ir...

Gulbė nuleidžia galvą. Juodai apibrūkšniuotose
akyse tiek gėlos, kad Audžiui sugnybia krūtinėlę.

- Atnešiu jums kankorėžių sėkliukių, - pasiūlo. - Kai sočiau, tai daug šilčiau. Ir jėgų daugiau.

- Gera tavo širdelė, bet nenoriu, ačiū, - papurto snapą gulbė.

Saulė užlenda už debesies, iškart žvarbu ir niūru lyg požemyje.

- O kaip atrodo krokodilas? - smalsauja bukutis.

- Lyg milžiniškas driežas, o dantys aštresni už lydekos. Nasrais apžiotų net šerną. Tris mano pus-seseres įsitempė į dugną.

- Siaube baube ežerini! - vėl pasibaisi bukutis. - Tikra klaikybė tie šiltieji kraštai, gerai, kad rudeni neišskridote... oi, atsiprašau, - susizgrimba kvailystę pasakęs.

- Nieko, nieko, - šypteli gulbė.

- Bet kodėl gi neišskridote? - vėl netveria nepaklausęs bukutis.

- Prieš pat kelionę sparną išsinarinau, štai ir visa paslaptis. Dabar jau sugijęs, bet kas iš to... Ši naktis man bus paskutinė, todėl turiu vieną prašymą. Ar išpildytum?

- O, žinoma! - net pašoka bukutis.

- Pavasari sugrįžus mano sesėms, papasakok joms viską, kaip čia buvo.

- Ir apie sapną?

- Apie sapną būtiniausiai. Nes per sapną jos išgelbėti mane mėgino. Tik, pasakyk, nesuspėjo. Ir dar pasakyk, kad miriau nedejuodama. Neverkšlendam. Miriau giedodama!

- Ir žinote ką? - Iš susijaudinimo bukučio uodegėlė net plakasi į akmenį. - Aš pasiimsiu jūsų plunksną. Ir perduosiu sesėms.

- Ačiū, puikiai sumanei! - pagiria gulbė.

Audis pristriksi artyn ir išsirenka visų didžiausią nusiplėštą plunksną su kraujo lašu. Apkanda kotelį violetiniu snapeliu, atsispiria striukomis kojėlėmis ir jau lekia tolyn. Nešulys už ją patį didesnis, tad pasiekia drevę visai išsimušęs iš jėgų. Ir lyg tyčia ant šakos tupima jo pusbrolio žvirblio.

- Ke ke ke! - leipsta šis iš juoko. - Ar pasidabinti sumanei? Sau uodegon įsismeigsi?

- Nešdinkis šalin! - išdidžiai kaip Orė atkerta Audis.

Pusbrolis nušvilpia pas giminaičius dalytis juokinga naujiena. Audis gi užkiša plunksną už atsi-knojusios žievės - taip, kad nei vėjas ištrauktų, nei lietus nudrengtų.

Teisybę sakė Orė: naktį dar stipriau šalo, net ledas poškėjo. Pavargęs Audis greit užmigo. Sapnavo driežą kaip krokodilą: šiepia baisuosius nasrus,

bando į drevē įsiropšti – jau jau pasieks... Iš siaubo bukutis suspurda ir pabunda. Nedrąsiai iškiša galvą: tuščia, ramu, ežero ledas aplietas mėnulio sidabru... Sustirę medžiai, vėjas šiaušia paskutines neužšalusias bangeles ežero viduryje. O pro vėjo gaudimą prasimuša negirdėti garsai – kupini didingos ramybės. Taip, tai Orė, tai gulbė gieda savo paskutinę, gražiausiąją giesmę...

PUMPAS

Nemato ir negali savęs matyti mažutis, vos išdygęs pumpotaukšlis Pumpas. Nėra tokio veidrodėlio pievoje. Dar nieko jis čia nepažįsta, susipažinti nespėjo. Kai jau ruošėsi visiems sušukti „gero ryto!“, išgirdo šalimais murmant:

- Tik pažiūrėkite, ponias Rūgštyne, kas šalimais išlindo!

- Pumpotaukšlis!.. Fu, fu, pone Gysloti!

- Prismardins visą pievą!

- Kad jį šimts kelmų!

Net susigūžė išgirdęs tokį „pasveikinimą“ mažasis Pumpas. Būtų įmanęs – skradžiai būtų prasmejęs, atgal į žemę sulindęs. „Ir kaip man tokiam reikės gyventi?“ – liūdnai susimąstė. O paskui tarė sau: „Tylut tylutėliai kiūtosiu, niekam neužkliūsiu ir kiek pagalėdamas žolėmis dangstysiuosi.“

Vidurdienį atskrido dvi plaštakės.

- Aure neištirpęs sniego gumulėlis! - nustebo viena.

- Ne, čia paukščio kiaušinėlis, toks apvalutis ir baltas! - užginčijo kita.

- Užtat ir sakau: sniego gumulėlis!

- Ot ir paukščio kiaušinėlis!
- Nei čia sniegas, nei kiaušinis, kvailės, - neiškentusi įsikišo Rūgštyinė. - Čia paprasčiausias šungrybis, pumpotaukšlis iš kukurbezdžių padermės.
- Bezdalis, - pridūrė Gyslotis.
- Bet koks dailutis! - pasigėrėjo viena plaštakė.
- Ir skaistutis! - žavėjosi kita.
- Ar galima tave paglostyti? - paprašė abi.
- Žinoma, - leido Pumpas, - tik neįdrėskkite.
- Ką tu, ką tu, mudvi vos vos...

Kai jodvi pėdų galeliais ne tiek myniojo, kiek kuteno Pumpą, šis vos neuždainavo iš laimės. Še tau: nei bjaurisi, nei koneveikia, o grožisi ir myluoja...

Čia dar atzvimbė kamanė.

- Aivaivai! - šūktelėjo iš tolo. - Kas per baltuolis apvaluolis! Tokio gražumyno niekur neregėjau!

- Aš regėjau, - tarė kregždė, praskrisdama taip žemai, kad vos neperbraukė pilveliu per Pumpą. - Regėjau viename kieme numestą lygiai tokį kamuoliuką, pingpongu vadinamą!

Kad ji taip žemai skraidė, netrukus užėjo lietus. Šilti lašai meiliai papšnojo ant Pumpo, ir jis juto save apvalėjant, pučiantis - taigi bus dar gražesnis ir baltesnis! „Aš - pievos papuošalas, aš - apvaluolis, skaistuolis ir dar pingpongas!“ - dainavo jo šviesi

širdelė. Nebetverdamos džiaugsmu, ims ir užkalbins kaimynus. Gal nebesityčios ir bus malonesni, kai matė girdėjo jį taip giriant?

- Koks šiltas lietutis, ar ne, ponia Rūgštyne?..
Kaip viskas pakvipo, tiesa, pone Gysloti?

Šiedu kažką neaiškiai numykė.

„Juodviem dabar gėda, kad mane buvo taip išspravardžiaavę“, - pamanė Pumpas. Ir balsiai paguodė:

- Nenusiminkite, kitą kartą ir judu pagirs!

- Ką?! - pasišiaušė Rūgštyne. - Manai, tau pavydim?

- Iš tavo baltumo greit liks vien dūmas, - išrėžė Gyslotis.

- Tyčia gąsdinat! - nepasidavė Pumpas. - Patys girdėjote, kaip manimi žavėjosi, prisiliesti troško, skaistuoliu vadino.

- Šiandien skaistuolis, rytoj smirduolis, - nusi-vaipė Rūgštyne.

O Gyslotis drėbė:

- Tuoj būsi išpleręs ir rudas kaip karvės š... Neskauk visą žodžį, nes esu gerai išauklėtas.

Pumpas pasviro it tvotas šaka. Nenorėjo tikėti, bet jautė, jog kaimynai nemeluoja. Jiedu ne naujokai, visus pievoje pažįsta, aibes giminaičių turi. Tik jis čia vieni vienas lyg pamestinukas.

Lyg tyčia vėl anodvi peteliškės atplasnajo:

- Ve, pažiūrėk, kaip mūsų pingpongas išpampo.
- Ojė, greitai bus sulig moliūgu!

Nejaugi Rūgštynės žodžiai jau pildosi! Pumpui nupuolė širdis. Dabar kiekviena prabėganti valandėlė teikė jam nerimą. O prapliupus lietui, nežinojo, kaip gūžtis ir kuo dangstyti, kad nesušlaptų ir pamažiau pamptų. Neguodė nė septyni spindintys laumžirgiai, atskridę jo pasižiūrėti. Nepradžiugino nė būrys cikadėlių, apjuosusių jį rateliu ir smukeliais jam smagų maršą pagriežusių. Nepasikėlė pui kybėn nė tada, kai baltas ėriukas išpūtė į jį akis ir subliuveno:

- Vajėjėjė, kokia grožybėbėbė...

Net ir naktį, užuot užsimiršęs, Pumpas suko mintis apie tą metą, kai pavirs į rudą dvokiančią pabaisą. Šiaip taip užmigęs vėlgi sapnavo save kaip didžiulį sutrešusį kelmą – net sukūkciojo per miegus.

Pabudino jį stiprus vėjas, o su juo atūžė tokia audra, kad visą pievą pavertė į balą. Bemat atgužėjo devynios galybės varlių ir pagavo pliuškštis. O nugrumėjus audrai, sukrito visa, kas gyva. Džiovinosi sparnelius, šluostėsi letenėles, sausinosi pilvelius. Vorai lopė apdraskytus voratinklius, paukščiai taisė išpašiotus lizdus, du driežai stumdėsi nepa-

sidalydami šilto akmens... Tik Pumpas tūnojo nei gyvas, nei miręs. Saulės džiovinamas ir šildomas juto, kad jam darosi kažkas keisto, visas pučiasi, tuštėja, lengvėja... Ir kai pasistriuoksėdamas vėl atbėgo ėriukas, tai Pumpo nepažino. Išpūtė akis ir subliuvo:

- Kas čia per bjaurybėbėbė?

- Kukurkurkurbezdis! - paaiškino varlės.

- Spirsk jam ir pamatysi įdomybėbėbė, - klastingai patarė Rūgštinė.

Smalsusis ėriukas užsimojo kanopa, ir Pumpas pajuto smūgį. O po to nutiko kažkas nepatirta. Visas pakilo oran ir debesėliu nupleveno virš pievos. Negalėjo suprasti, ar jis vienas, ar jo labai daug, ar jis tas pats, ar jau kitas? Ar jis leidžiasi, ar dar aukščiau kyla, o gal visaip?

- Kas, kas man dabar bus? - paklausė praskrendančią kregždę.

- O! Iš tavęs bus daug daug baltų kaip sniegas kamuolėlių, daug daug pingponų, - paaiškino nuskrįdama.

- Tik kad jie nesikrimstų, kaip aš krimtausi... Tik kad neišdygtų šalia surūgėlės Rūgštinės... ar paniurėlio Gysločio... - spėjo dar pagalvoti Pumpas ištirpdamas ore.

NEBIJOKĒ

Vasara jau ģpusējo, o gandras Tolis taip ir liko neįsitaisēs nei lizdo, nei šeimos. Gal nesisekē, gal nesistengē. Tik neatrodē, jog dēl to liūdētų. Kai kiti gandrai plūkēsi ieškodami, ką ģdēti ģ snapus maųyliams, vientulys Tolis nerūpeštingai ųirglijo upelio krantais, ieškodamas gardēsių sau vienam. O ypač mėgo stypsoti ant vienos kojos upelio vingyje. Visas plotas apie vingį tapo jo vieno valda. Jei, būdavo, kas ģia suburgs ar sucypsēs, Tolis rūšċiai ģspēs:

- Ei! Vēl triukšmausit - kad vošiu snapu!

Ilgainiui net varnos aplenkdamo vingį, net skruzdēlytēs raitydamo kulnus kuo atokiau. O kad ir atsklidamo kokie garsai, tai tik tokie:

- Cit, cit!.. Nē šnipšt!.. Tsss!.. Ša!

Tą pavakarę Toliui labai nesisekē. Įsigeidē nutverti vieną ilgakoję varliūkštę ir vaikēsi, vaikēsi, o ši prieš pat snapą ģsmuko ģ maurus. Kad ir kiek maišē kojomis dumblynę - varlēs kaip nebūta. O kai varvėdamas purvu ųirglijo atgal, pasivijo toks šaipus jos kvaknojimas, kad iš apmaudo jam vos nesprogo gūųys. Griųo ģ savo vingį nusistekenēs ir

suiržęs. Apsišvarino, atsistojo vandeny ant vienos kojos ir užsnūdo.

Vėl jį aplankė lyg sapnas, lyg prisiminimas. Matė save skrendantį iš šiltųjų kraštų. Apačioje ritosi debesys, tyvuliavo vandenynas, margavo salos. Tai apsiklėsčiusios palmėmis, tai apsikausčiusios uolomis, apsikaišiusios ryškiomis gėlėmis, aplipusios keisčiausiomis kriauklėmis...

- Oi!

Kas čia dabar? Tolis krūpteli ir pabunda. Nei puikiųjų salų, nei vandenyno, tik siauras upeliūkštis ir nusibodę krūmai.

- Oi! - vėl aikteli balsas iš upelio dugno. - Kas per raudonas baslys man kelią užtvėrė?

Tolis pažiūri žemyn. Prie pat jo kojos prišliaužusi geldutė. Grobis pats atėjo! Nuleidžia kaklą ir jau kirs snapu, tik geldutė skubiai išitraukia pėdą ir susiskliaučia taip, kad jokiomis žnyplėmis neatgniausi. „Kiaurai nesiseka!“ - visai suniursta Tolis.

- Sakykite, - klausia geldutė, - gal čia ne baslys, o jūsų koja?

Tolis neatsiliepia. Negi su tokia menkysta šnekėsiesi.

- Mat jeigu koja, - nerimsta geldutė, - kodėl tik viena? Gal jūs vienakojis?

- Kas tau rūpi! - atrėžia gandas.
- Rūpi, - atsako geldutė. - Juk ir aš vienakojė. Vienapėdė nuo gimimo. Mudu abu labu tokiu. Prisilygino! Nors imk ir spirks.
- O gal antrą koją jums bebras nukando? - spėlioja geldutė.
- Kando nekando, o nemėgstu, kai landžioja po mano valdą ir drumsčia ramybę, - subara Tolis. - Eik sau.
- Eisiu, - paklūsta geldutė. - Tik... ar negriebsite manęs už pėdos? Juk kitos neturiu.
- Mmm... ne, - pažada gandas.
- Galite duoti žodį?
- Na... žodis, - burbteli gandas, kad tik atstotų. Geldutės kiaukutai prasiveria, ir į geltoną dugno smėlį išsiremia minkšta pėdutė.
- Matote? - sako. - Vienut vienutėlė. Nemelavau. Ji jau šliaužia, bet sustoja ir aikteli:
- Oi! Kokia aš nemandagi! Neatsiprašiau, kad jūsų koją basliu pavadinau. Meldžiu dovanoti.
- Tiek to. Maklink, - suragina gandas. Geldutė vėl šliaužia, bet ir vėl stabteli.
- Oi! Esu tikra užuomarša. Nepaklausiau, kuo jūs vardu.

- Nagi... Tolis, - vobteli gandra ir apsidairo, ar niekas nemato jo su tokia menka šliuže kalbantis.

- Toolis... - nutęsia geldutę. - Tai dėl to, kad keliaujate į tolių tolius?

Gandra net lošteli: tai sumaniai išaiškino jo vardą! Kaip jis pats šito nesumojo?

- Aš taip pat keliautoja, - aiškina geldutę. - Jau pusę pasaulio būsiu apkeliausi.

- Pusę pasaulio? - išpučia akis gandra. - Tai kokio dydžio tas tavo pasaulis?

- Pasaulio platumas nuo vieno upelio kranto iki kito, o ilgumas... ilgumą kaip tik matuoju, - mielai dėsto geldutę.

Gandra išdidžiai nusuka snapą. Irgi mat keliautoja! Rado kam girtis - tam, kuris iš tikro pusę pasaulio išmaišęs.

- Aš net sapnuose keliauju, - prisipažįsta geldutę. - Rodos, ne šliaužiu, o skrendu virš upelio. O apačioje - akmenukų salos...

- Salos? - nustemba gandra. - Tu sapnuoji salas?

- Apie mėlyną salą užsisapnavusi ir atsitrenkiau jums į koją...

- Tikrai?.. - Tolis žiojasi pasakyti, jog jai atsitrenkus pats sapnavo salą, kriauklių, jos tolimųjų seserų salą. Bet susičiaupia. Nėra ko aušinti snapo. Neoru.

O ir galo nebus. Be to, jam pavargo koja. Reikėtų stotis ant kitos, bet... bet ją lyg bebras nukandęs. Et, pabus vienakojis, kol ta įkyreklė nušliauš.

Ji ir šliaužia, iriasi smėliu. Na, žinoma, vėl stoja.

- Oi, kokia aš netašyta! Pampiršau jums padėkoti.

- Už ką jau?

- Už ištesėtą žodį. Barsukas irgi buvo davęs žodį manęs neliesti. Bet netesėjo. Kaip griebė, vos ištrūkiau. Va!

Ji pasigręžia, ir Tolis pamato skersai perrėžtą antrąją kiaukutą.

- Ir po to nebijojai manimi patikėti? - nustemba.

- Jeigu, - vylingai taria geldutė, - jeigu paklaustumėte, kuo aš vardu, nesistebėtumėte.

- Na... kuo tu vardu?

- Nebijokė.

- O ko ko ko!.. O go go go! - pratrūksta kvatotis gandras.

- Žinote ką? - sako geldutė. - Norėčiau turėti dar šimtą tokių vardų.

- Šimtą? Kam jie tau?

- Kad dar šimtą kartų taip smagiai nusijuoktumėt.

Mūsų upelyje niekas niekada nesijuokia.

- Mat kaip... hm... mm... - sutrinka Tolis.

Nebijokė vėl leidžiasi į kelią. Bet kur tau nesustos, kur tau vėl neaiktelės:

- Oi! Esu tikra storžievė. Vos nepamiršau atsi-sveikinti. Likite sveikas, Toli.

- Lik, - makteli snapu Tolis.

Vėžė paskui ją ilgėja ir ilgėja. Iš tolo ji pati panaši į rainą akmenuką. O sapnuoja mėlyną. Mėlyną salą. Va jau dingo už posūkio. Pagaliau Tolis gali sukeisti kojas ir mėgautis netrikdoma ramybe. Bet jaučiasi nei šiaip, nei taip. Neatitraukia nuo vėžės akių. Tuoj tuoj Nebijokė sugriš ir šūktelės „oi!“ Na tada jai papasakos apie savo keliones virš debesų, apie beribį vandenyną ir tikras salas. O daugiausia apie jos seserų kriauklių salą, dar apie milžiniškas kriaukles jūrų dugne...

Tačiau ji negrižta. Pats ją pavarė, išsinešdinti liepė. O ji sakė: „Norėčiau, kad dar šimtą kartų taip nusijuoktumėt“... Gal pasivyti, pašaukti vardu: Nebijoke!.. Ė ne, varlės iš juoko padūks. O ir niekur ji nepabėgs, tokia lėtūnė. Kol matuos pasaulinio upelio ilgį, kol sapnuos mėlyną salą, jis suras ežere jai tokią akmenuką, kad žado neteks. Na ir vardelis: Nebijokė... Oi, oi, ojokė Nebijokė... Go go go!

Pralinksmėjęs Tolis užsnūsta. Paryčiais nuskrenda prie ežero ir pasisotinęs suieško akmenuką: ryškiai

mėlyną, išraizgytą baltomis gijelėmis. Grįžęs pasideda ant gysločio lapo ir nubrenda ieškoti Nebijokės.

Juo toliau, juo daugiau šliūžių dugne ir keliaujančių geldelių, bet vis ne ta. Pagaliau pasiekia nelemtąją dumblynę ir šūkteli iš džiaugsmo: ant maurų sūpuojasi Nebijokė! Taip, ji pati, perrėžta geldele į viršų. Pamiršęs šaipūnes varles ir savo didybę, Tolis džiugiai sušunka:

– Sveika gyva, Nebijoke!

Tuojau prasivers ir aikelės: „Oi!“

Bet ji nė nekrusteli. Kas yra? Tolis atsargiai kilstelėti snapu kiaukutą. Jis tik vienas. Ir tuščias.

– Nebijoke! – vėl pašaukia Tolis, nors žino, kad ji niekada jau neatsilieps.

Snapo galu apgnybia tuščią geldelę ir nešasi į vingį. Atsargiai paguldo tarp žolių lyg brangiausią krištolo dubenėlį. Ir įdeda mėlyną akmenuką. Akmenukas dzingteli, ir tarsi suskamba džiaugsmingas „oi!“ ...

ŽALIAS SU RAUDONAIŠ TAŠKELIAIS

Noriui viskas įdomu: dieną prie aptvaro stoviniuoja žmonės, klega vaikai, prižiūrėtojas atneša mėsos, įpila vandens, o naktį... Naktys dar įdomesnės: prigludęs motinai vilkei prie šono, net išsižiojęs klausosi pasakojimų. Apie seną girią; ten šernė su vienuolika šerniukų įvijusi medžiotoją į medį, ir tas klykęs, staugęs, net kiškiai gulę iš juoko... Apie sulaukėjusį katiną, bekišantį leteną į uokšą su voveriukais, ir būtų juos ištraukęs, suėdęs, tikrai, bet motina voverė iš aukštai kad šveis jam per makaulę kankorėžiu!.. Apie ištekantį iš ežero skaidrų upelį, ten bebrų šeimyna renčia užtvankas, kad pakilęs vanduo apjuostų jų namelį ir joks priešas neprisiartintų. Netoli to namelio, susiraizgiusiuose krūmynuose, ir buvusi jų, vilkų, buveinė – tokia slapta ir saugi, kad veikiausiai ir dabar ten dūksta vilkiukai, laisvūnai...

- Laisvūnai... - aidu atkartoja Noris, toks didus žodis!

Motina pasakoja taip vaizdingai, tarsi pati toje buveinėje augusi, savo akimis voverę su kankorėžiu mačiusi ir spiegiantį medyje medžiotoją girdėjusi.

Bet taip nėra: ji gimė narve ir tik perpasakoja tą, ką girdėjusi iš savo motinos, Norio senelės, gimusios laisvėje.

- O kaip tavo mama, mano senelė, neteko laisvės? - kažkelintą sykį klausia Noris, taip jam smalsu.

- Ramiausiai bėgo medžioti, tik staiga plump! į duobę. Mat buvo klastingai apklota žole, o dugne padėti spąstai. Sugniaužė koją iki kraują. Taip ją pagavo, atvežė į zoologijos sodą visokiems žiopliams rodyti. Užtat gimiau vergijoje, - sunkiai atsidūsta mama.

- Ir aš... ir aš... - panašiai atsidūsta ir Noris.

- O kokie išdidūs briedžiai toje girioje! Tai ne anas sukiužėlis, - parodo vilkė gretimą aptvarą, kur abejingai nunėręs sprandą karkso briedis. - Kas patikėtų, jog jis gimęs laisvėje? Akys blausios, lūpa atvypus, nieko jam nereikia, niekas neįdomu, tik esti ir trėsti.

- O kodėl, kodėl gi?

- Todėl, kad išmetė iš atminties girias ir ežerus, ir savo senolių pasakojimus, viską. Kai sykį jam priminiau, spjovė į mano pusę.

- O aš visada prisiminsiu, - karštai tikina Noris. - Ir kai užaugsiu, kai būsiu didelis ir stiprus kaip anas dramblys, būtinai ką nors sumanysiu, kad mudu

sugrįžtume prie bebrų namelio, į savo buveinę. Ten augs mano vaikai – tikri laisvūnai!

– O Nori! – susijaudinusi taria vilkė. – Širdis man spurda iš džiaugsmo tavęs besiklausant. Jeigu girdėtą tavo senelė – kaip tavimi didžiuotųsi! Kai šitaip kalbi, tu ir nelaisvėje laisvas!

– Laisvūnas, – šnibžda vilkiukas.

– Ir žinai ką? Nors pati toje girioje nebuva, bet kaip aiškiai regiu ją sapnuose, – stebisi vilkė. – Upelį, pelkę ir net raudonus spanguolių taškelius ant žalių samanų... Ir tu greit regėsi, tikrai.

– Raudonus ant žalių, – kartoja Noris ir užsimerkia. Bet regi tik nugenėtą medį ir lietaus balutę – tą patį vaizdą, kur už aptvaro...

Tą pavakarę prižiūrėtojas atnešė kaip niekad didelį gabalą mėsos, ir persisotinusi vilkė kietai užsnūdo. Nuobodžiaudamas vilkiukas prikišo snukutį prie virbų. Lankytojų nebeliko, tik pro šalį spūdinio šunėkas – geltonas ir plonas it šiaudas. Prisiartinęs prie aptvaro, godžiai išplėtė šnerves:

– Kaip gardžiai kvepia!.. Labas!

– Labas, labas, – noriai atsiliepė vilkiukas.

– Mudu panašūs, ar ne? – kalbino šunėkas.

– Negi ir aš toks geltonas ir plonas? – suabejojo

Noris.

- Pabadautum, ne taip pagelstum ir suplonėtum.
Gal duotum kokį kauliuką?

- Žinoma, imk, - iškišo pro virbus Noris.

Šunėkas puolė taip godžiai doroti, kad ausys lap-
sėjo, o baigęs ilgai laižėsi.

- O kodėl tau neatneša mėsos? - pasiteiravo
Noris.

- Todėl, kad esu benamis.

- Kaip benamis? - nesuprato vilkiukas.

- Ogi laisvas.

- Laisvas? Laisvūnas? Kaip tau pasisekė!

- Pasisekė? - apstulbo šunėkas. - Pasisekė, kad
bastausi kaip valkata? Kad nežinau, kur besislėpti
nuo šungaudžių? Kad akyse tamsu iš bado ir kad
kojų nepavelku - sakai, pasisekė?

Noris sutriko.

- Va, - svajingai atsiduso šunėkas, - kai buvau
nelaisvas, kai turėjau šeiminką - tada bent! Kas-
dien pamaitinamas, už pavadėlio vedžiojamas, į
šunų mokyklą lydimas... Nemanyk, aš išlavintas,
uodega ne aukštyn, o žemyn riesta, matai?.. O kokį
patogų aptvarėlį turėjau, net dubenuką savo: žalią
su raudonais taškeliais...

- Žalią su raudonais taškeliais?!

- Taip. Bet aš, kvailys, nevertinau savo laimės. Vis baudžiausi ištrūkti ir paragauti laisvės. Syki, kai mane trumpam atrišo, pasileidau tolyn, nusi-vijau benamę kalytę. Vaikiausi, laksčiau, svaigau iš džiaugsmo, o kai panorau sugrįžti - kelio nebe-
radau... Ak pavadėli, pavadėli, kaip tave susigrą-
žinti? - gailiai suinkštė.

- O sakyk, - paklausė vilkiukas, - jeigu iš čia, iš narvo kas nors paspruktų?

- Buvo pabėgęs briedis, - maktelėjo į gretimą aptvarą šunėkas. - Pavalkatavo, pabadavo ir pardū-
lino nudelbęs ragus. Atsikando laisvės ir dabar vis-
kuo patenkintas.

Vilkė kažką suurzgė pro miegus, ir šunėkas baikš-
čiai atšoko.

- Rytoj vėl atbėgsiu, palik man kąsnelį, - nubėg-
damas paprašė.

- Su kuo kalbėjaisi? - paklausė rąžydamasi vilkė.

- Et, šuo prabėgo, labas ir viso gero, - sumur-
mėjo Noris.

- Eikš, papasakosiu apie sakalą, kaip jis įsikirto į
avinuką, kurį tavo senelis nešėsi ant kupros.

- Jau pasakojai, neįdomu.

- Tada apie tai, kaip tavo senelės prosenelį vijosi
meška, paskutinė laisvūnė meška. Ir kaip jis išsi-

gelbėjo pelkėje – tarp žalių samanų su raudonais spanguolių taškeliais, pameni?

– Ma, tu vis tą patį ir tą patį...

Noris pažvelgė į dubenį vandeniui gerti: pilkšvą, aplamdytą. Galvoje jam viskas susijaukė. Kuo dabar tikėti? Motinos sapnais ar šunėko išgyvenimais? Šitas tikrai nemelavo, nuo bado pilvas švietėsi kiau-
rai.

Kitą dieną šunėkas vėl parsirado. Luktelėjo, kol vilkė užsnūs, ir godžiai suleido dantis į kaulą su mėsgaliu.

– O čia kas? – įsistebeilijo į jo kruviną ausį Noris.

– Aptikau numestą dešrigalį, o kitas benamis kad griebis už ausies ir atėmė. Ko norėti – vilkinis.

– Vilkinis?!

– Taip, iš vilkų kilęs. Jeigu šungaudžiai jų nesu-
gaudytų, būtų gyvas galas tokių... laisvūnų.

– O ką šungaudžiai jiems daro?

– Tu kaip iš mėnulio iškritęs! Pačiumpa, nusiveža ir nugalabija, jeigu neatsiranda šeimininkas. – Šunė-
kas suvizgino purvais aplipusią uodegą. – Gal žinai
čia laisvą narvą, kur bent naktį saugiai pailsėčiau?

– Nežinau...

- Ir kodėl tokia neteisybė? - bėdojo šunėkas. - Vieniems duoda narvus, sočiai šeria, prižiūri, o kitiems - išgraužk...

- Aš viską girdėjau, - staiga prabilo vilkė. - Tai štai kas mano sūnui galvą susuko!

- Kodėl susuko? - įsižeidė šunėkas. - Nė žodelio nesumelavau, viskas gryniausia teisybė!

- Šunų teisybė - ne vilkų teisybė! - atkirto motina. - Matau, mūsų mėšą bepuntas!

- Kodėl jūsų? Nei susimedžiojot, nei susiieškojot, dykai gavot, už nieką. Kai aš buvau šeriamas, tai bent namus sergėjau, šeiminką nuo užpuolikų gyniau, o jūs ką? Tik ėdat ir trėdat!

- Mus prievarta čia įbruko, - rūščiai tarė vilkė, - o tu savo noru šeiminkui padus laižai. Eik šalin, ir kad tavo čia nė kvapo!

Šunėkas purkštelėjo ir nubėgo. Vilkė ir vilkiukas vėl liko vienudu. Motina nebesiryžo kviestis sūnaus prie šono ir pasakoti senąsias istorijas. Kažkas nutrūko tarp jų ir tirpo vakaro tamsoje.

O rytą Noris pašoko žvalus ir pralinks mėjęs:

- Ma, kokį sapną mačiau!

- Kokį? - sulaikė kvapą motina.

- Sapnavau žalią su raudonais taškeliais...

- Spanguolių taškeliais? - nušvito vilkė.

- Žalią su raudonais taškeliais dubenį! Pilną mėsos.

- Dubenį?..

Vilkė pasuko žvilgsnį į briedį. Ar jai pasirodė, ar iš tikro jis pašaipiai vyptelėjo ir suprunkštė. Ji išdžiai pakėlė galvą ir tarė:

- Svarbu, Nori, kad jau matai žalia ir raudona. Matysi dar ir samanas, ir spanguoles, tik... - jai užgniaužė gerklę, - tik užsimerk...

- Matau, - sukuždėjo užsimerkęs vilkiukas, - vėl matau dubenį, bet pilną spanguolių...

ĮDOMIAU NEBŪNA

Kas dabar pasakys, dėl ko susikūlė karkvabalis su juodvabaliu, du artimi giminaičiai, iki tol visai gražiai sutardavę? Gal gardaus kąsnelio nepasidalijo? Gal bjaurų žodį kits kitam drėbtelėjo? Gal abiem patiko ta pati vabalaitė? O galgi tiesiog galynėjosi – katras katrą įveiks? Šiaip ar taip, raičiojosi susikibę po plačia pušimi ir tvatino vienas kitą – tik ne per žiauriai, idant nesužalotų.

Pirmieji imtynes pastebėjo aukštai besivejoją du laumžirgiai.

- O ta ta! – net užrietė uodegas iš įdomumo.
- Čia tai bent!.. – nutūpė pasižiūrėti vienas.
- Įdomiau nebūna! – pritarė kitas ir nunešė naujieną pievon:

*Ei džium, tabalai,
Susikūlė vabalai!*

Aplink peštukus bemat ėmė riestis žiūrovų eilės – visai kaip stadione. Nors vabalų grumtynės jokia naujiena, tačiau kai susikimba du tokie stambuo- liai – o, tada tikras teatras! Todėl visi skubėjo užsi-

imti patogias vieteles, o žinovai brovėsi į pirmą eilę, kad nepražiopsotų nė vieno įdomesnio smūgio. Kas netilpo – tūpė ant apatinių pušies šakų, ropštėsi ant kamieno, korėsi ant smilgų ar pasizvimbdami suko ratus ore...

Tuo tarpu peštukai, atrodo, nieko nei matė, nei girdėjo, nei žinojo, tik bakinti vienas kitą. Šit sustojo stačiomis kaip du gaidžiai ir surėmė antsparnius tarsį skydus...

– Įdomiau nebūna! – kartojo krypūnėliai trečioje eilėje.

– Būna, dar ir kaip! – atrėžė žinovas ūsuotis iš pirmos eilės. – Anąsyk elniaragis kad susirėmė su duobkasiu, tai ragu jam pilvą perrėžė... visi viduriai išvirto... ot!

– Taigi, – pritarė jam kaimynas šoklys. – Kad jau kautis – tai iki paskutiniųjų, kitaip neverta prasi-dėti... Ei, spirk jam, spirk! Dešine koja! – paragino juodvabalį.

– Vožk kaire letena! – suniūkino ir ūsuotis kar-kvabalį. – Va taip! Nesnausk!..

Sujudo sukruoto ir kiti aistruoliai iš pirmos eilės:

– Trenk į papilvę... ko lauki?

– Žiebk į žandą!

– Ūsą užlaužk!

- Pauodegėn durk!
- Buoželę plėšk... stipriau!
- Vėl pro šalį... liurbis!
- Sugurino marmūzė... bravo!

Juodvabalis ir karkvabalis ima kaisti nuo riksmų, peikimų ir gyrimų, juodu apima tikras niršulys. Ir jau kone pakvaišę nuo įtūžio susikimba ne juokais.

- Bet dėl ko, dėl ko gi jiedu susikovė? - nori sužinoti vabaliukas Nukas, kuisdamasis ant viksvos šluotelės. - Gal kas žino?

- Aš žinau! - paskelbia vabalaitė Urželytė veduodamasi raudonu aguonos žiedlapiu. - Bet nesakysiu!

Tačiau ji taip keliasi puikybėn ir kraipo putlų liemenį, kad ir be žodžių leidžia suprasti: pešamasi vien dėl jos!

- Irgi mat... gražuolė... - paniekinamai numoja ūseliu peteliškė citrinukė.

- Meluoja, - netiki ir žiedmusės. - Niekad jos nematėm nei su vienu, nei su kitu!.. Žiūrėkit!

Gavęs stiprų smūgį į papilvę, karkvabalis nuvirsta aukštiekninkas ir kepėstojasi ore visomis šešiomis. Bet ir juodvabalis vos turisi ant kojų: įsikimba į žolės lapą ir svirduliuoja kaip girtas.

- Tegu abu pailsi, atsipalaiduoja, - nusprendžia pirmoji žinovų eilė. - Po to galės dar smagiau velėtis.

- Pertraukėlė! - skelbia ūsuotis.

Žiūrovai ima dairytis, ieškotis pažįstamų ar giminaičių, plepetuoja, į akis giria, už akių šaiposi. Kas kramsnoja atsineštus gardumynus, gurkšnoja iš taurelių nektarą, mankština nusitupėjusias letenas ar ilsina pavargusius sparnus ir antsparnius.

Žinovai pirmoje eilėje suskanta aptarinėti grumtynių eigą.

- Galėtų rimčiau pasikauti, - bamba nepatenkin-tas ūsuotis. - Kas iš tų plikų letenų... žaidimėliai.

- Bent pušies spygliais pasibadytų... tiek pri-kritę, - rodo šoklys.

- Arba šit akmenėliai... pailgi, visai kaip vėzdai... pasitvatytų, - pritaria puošniažygis.

- Jums tik žiaurumą, baisumą, negailestingumą, - gėdina citrinukė nuo pušies šakos. - Beširdžiai!

- O ko čia susirinkome? - atrėžia šoklys. - Nereikalaujame, kad pilvus vienas kitam skrodinėtų, bet tegu parodo tikrą mūšį!

- Taigi... jokio įdrėskimo, - apmaudauja žaliasis žiogas.

- Argi? O čia kas? - Citrinukė rodo raudonas dėmeles kovos lauke.

- Aš, tik aš žinau, dėl ko jie kraują lieja! - džiūgauja vabalaitė Urželytė. - Ir nesakysiu, nors mane pačią sukruvintų!

Citrinukė jau lenkiasi prie kovotojų su trauklapiu skiautele.

- Giją, mano gijelę ant žaizdos klok, - nusileidžia nuo šakos vorytė.

- Ar neužkrės?

- Ką tu! Tūkstantį kartų išbandytas antibakterinis vaistas! - tikina vorytė.

- Gurkštelėkite po lašelį, juk ištroškę, - tiesia taurelę su rasa ir krypūnėlė.

Visos trys apsupa nuvargėlius, girdo, gydo, vėduoja, guodžia.

- Šitaip galo nebus pertraukėlei, - suirzta žinovų eilė. - Visai ištežins kovotojus...

- Įkarštį atausins... kvaišės, - piktinasi šoklys.

- Eikit šalin, neišmanėlės, - stumia jas ilgais ūsais puošniažygis. - Gana!

Gi juodvabalis su karkvabaliu, susikišę galvas, kažką kuždasi: gal tariasi, gal barasi, gal gerinasi...

- Per tas popintojas ims ir susilaižys... kaip lervos... - sunerimsta šoklys ir paskelbia: - Pertraukėlė baigta! Pirmyn!

Juodvabalis ir karkvabalis klusniai stojasi. Vienas net pasiima spyglį, kitas akmenuką, įsirežia...

- Teisingai! Seniai taip!.. Šaunuoliai! - giria pirmoji eilė.

Bet kas gi čia? Užuoť puolę talžyti vienas kitą, jiedu pasigrežia ir mojasi lupti pirmąją eilę. Duoda į kailį, vienas kitam patarinėdami:

- Žiebk į žandą!
- Pauodegėn trenk!
- Ūsą, ūsą numušk!
- Į papilvę... va taip!
- Parodykim tikrą mūšį!
- Nesipopinkim!.. Pirmyn!

Kas juokiasi, kas klykia, kas smalsiai spokso, o jau pirmoji žinovų eilė rėplom, atbulom ar kūlversčiom neša kailį iš kovos lauko, net smėlis iš po pėdų žyra.

- Įdomiau nebūna! - sako atsipūsdamas juodvabalis.

- Tikrai nebūna! - sutinka karkvabalis, ir jiedu paspaudžia viens kitam letenas. - Šaunuoliai mudu!

- Ak, - sutrinka vabalaitė Urželytė, - abu laimėjo mūšį dėl manęs... Tai katrą pasirinkti?.. Juodį?.. Kar-klį?.. Gal paburti iš miltelių?.. O gal iš lapelių?..

Kol ji murma ir buria, juodvabalis ima už pasparnės citrinukę, o karkvabalis - krypūnėlę, ir visi smagiai patraukia atsigaivinti upelio link...

SPĄSTUOSE

Pelytė Milė įkliuvo į spąstus. Įkliuvo ne visa, tik uodegėlė. O ir ši ne visa – tik pats galiukas.

Čiakšt! pliaukštelėjo vielos lankstas Milei kاندant spirgą, ir uodegą lyg ugnimi nutvilkę. Milė cyp-telėjo iš skausmo ir sustiro.

– Taip ir maniau! – šūktelėjo šalia žvalus balsas.

Milė pamanė, jog džiūgauja spąstų spendikas. „Kad tik greičiau viskas baigtųsi ir negaučiau kan-kintis“, – tarė sau. Dėl visa ko trūktelėjo uodegą: galgi pavyks išsprūsti? Nutvilkę dar baisesnis skaus-mas, net akyse aptemo. Prisiminė, kaip mama daug sykių graudeno neliesti maisto gabalėlių, kai jie pasmeigti. Prisiminė ir pelį, kažkada taip pat įkliu-vusį į spąstus ir nusikandusį uodegą. Kaip iš jo šai-pydavosi jaunos pelės, Bizniumi vadino, dėl to jis slampinėjo atskirai ir su niekuo nedraugavo.

„Iš tiesų, greičiau mane pribaigtų!“ – pakartėjo sau Milė ir vėl išgirdo:

– Taip ir žinojau! Kas pirmesnis – tas kvailesnis!

Šalia tupėjo žaidimų draugė Typė. Jiedvi ėjo lenk-tynių, katra greičiau suras iš tolo kvepiantį spirgį.

Nors Milė buvo mažesnė, bet vikriau ieškojo, ir šetau...

- Aš, - pasigyrė Typė, - tyčia leidasi aplenkiamai, nes jaučiau, jog kažkas ne taip.

Ji apibėgo aplink sąstus, apžiūrėjo primygtą uodegą ir tarė:

- Jau sugalvojau!

- Ką? - pagyvėjo Milė, vildamasi šią suradus būdą jai išgelbėti.

- Sugalvojau va ką: jeigu jau įkliuvai, pagardaukim spirgio.

- Nenoriu, - sukuždėjo nusivylusi Milė.

- Kad pati nenori, bent man paduok. Juk tau panosėje. Kam turi prapulti skanus daiktas.

- Pasiimk pati.

- Dar ko! Nori, kad ir aš įkliūčiau? Savanaudė! Nei pati ėda, nei kitam duoda, - piktinosi Typė.

- Aš mirtim vaduojuosi, o tau tik spirgis rūpi, - karčiai prikišo Milė.

- Draugę spaudžia badas, o tu vien savo uodegą matai, - atšovė Typė.

Milė pasijuto tiek įskaudinta, kad neatsiliepė.

- Jeigu į sąstus būčiau įkliuvusi aš, - klojo Typė, - visų pirma gražiai padėkočiau draugei, kad nepaliko bėdoje ir, nepaisydama pavoju, tupi šalia.

- Gali netupėti, - atsakė Milė. - Niekas neprašo.
Eik sau.

Įsižeidusi Typė buvo benubėganti, bet persigalvojo.

- Nors paklaustum, - tarė, - kam man reikalingas spirgis.

Tačiau Milė nė nemanė klausti.

- Ogi tam, - ėmė aiškinti Typė, - kad jo kvapas neatviliotų katino. Sušveistų tave ir užsikąstų spirgiu.

- Jeigu taip, - pasakė Milė, - pati jį sukrimsiu.

- Pala! - sunerimo Typė. - Dar ne viską pasakiau. Ar žinai, kodėl prašau spirgio sau? Ogi tam, kad pasistiprinusi turėčiau jėgų tave gelbėti!

- Ėmiau ir patikėjau! - nusišaipė Milė.

- Garbės žodis! Juk katinas gali bet kada užgriūti. Sakysim, artėja, o aš liuokt! palei nosį ir nusivilioju kitur. Arba dar klaikiau: ateina namo šeimininkas ir jau tvos tau pagaliu. O aš? Opt! jam ant bato, vir vir vir kelnėmis, jis capt! aš spygt! ant žemės, jis lapatai paskui mane... Arba dar įdomiau: atsėlina juodoji žiurkė, pameni, kaip sykį mudvi vijosi?

- Negąsdink, - sudrebėjo Milė.

- Atsėlinusi pražioja dantis kaip kaktuso spyglius, o aš, - varė įsismaginusi Typė, - aš trūkt! jai už

uodegos, ji dui! man iš paskos, aš šmir šmir į olą,
ir... ir...

Ji pastatė ausis. Netoliese sukrebždėjo. Abi pelės
apmirė. „Tikrai, greičiau sulaukčiau galo!“ – nevil-
tingai atsiduso Milė. Bet krebždesys nepasikartojo,
ir aprimusi Typė užbaigė:

- Dabar supranti, kam man spirgis?

- Taip, – atsiduso Milė, – tuojau paduosiu.

Apžiojusi spirgį, nutraukė jį nuo vielukės ir jau
buvo bepaduodanti išsižiojusiai Typei. Tik staiga vėl
subrazdėjo – garsiau ir arčiau.

- Katinas! – sušvokštė Typė, stvėrė spirgulį ir
išgaravo kaip dūmas.

Iš tyko artėjo žingsniai.

Milė net neatsigrėžė pažiūrėti, kas artėja. „Norė-
čiau šeiminko su pagaliu. Tvočių ir baigta. Katinas
mėgsta pažaisti, jau tiek prikankina, kad...“

- Viską girdėjau, – tarė duslus balsas.

Milė pakreipė galvą ir išvydo pelį – tą patį, kuris
spąstuose nusigraūžė sau uodegą.

- Necypsėk, – paliepė jis.

Lyg degančią žariją kas būtų užmetęs ant uode-
gos! Milė neištvėrusi pašoko ir pasijuto laisva.

- Gerai, kad pats galelis įkliuvo, užtat lengvai
nukandau, – paguodė pelis.

- Ačiū, - sukuždėjo Milė. - Labai.

Vargiais žingsneliais ji nutipeno jam iš paskos. Paėjęs pelys sustojo ir užsiropštė ant sienos, kur kabėjo namų vaistinėlė. Įlindo ir grįžo su pleistro skiautele.

- Nejudėk, - įsakė Milei ir atsargiai užlipdė nukąstą vietą.

- Čia dabar?

Kampe tupėjo Typė ir sprogino akis į tvarstomą žaizdą, į rūpestingai triūsiantį pelį.

- Kas čia dabar? - pakartojo ir taip plačiai išsižiojo, kad spirgis nukrito ant grindų.

Milė pažvelgė į draugę neabejodama, kad ši susigės ir atsiprašys pametusi ją bėdoje. Dar pasidžiaugs, kad atsirado išvaduotojas. Tačiau Typė tik susuko žabtus ir ėmė tyčiotis:

Biznius striukis su striuke,

Bent porelė, ke ke ke...

Tačiau jos akys kalbėjo ką kita. Buvo pilnos pavydo. Regis, imtų ir sau nusikąstų uodegą, kad kas taip rūpestingai tvarstytų ir globotų... Kodėl Biznius nesimeilina jai, sveikai ir drūtai, o šokinėja apie šitą mėmę? Ir Typė vėl gaižiai užtraukė:

*Toks tokią susitiko,
Kai be uodegų paliko...*

Bet aniedu tarsį negirdėjo, net nepažvelgė jos pusėn. Nusuko jai nugaras ir nubėgo kažkur.

- Ke ke ke... - mėgino jiems pavymui kikenti Typė nei šiokiu, nei tokiu balsu. Pakėlė iškritusį spirgį, krimstelėjo ir išspjovė: kažko apkarto lyg pipiras...

SKĖČIŲ VARŽYBOS

Viso šito tikrai nebūtų atsitikę, jeigu į pievą nebūtų atėjusi Vainora, o jai iš paskos neatskridęs debesis. Jis prisivijo mergaitę pievos viduryje – didelis ir pajuodęs. Ir jau vienas lašas tekšt! Į pakaušį, kitas papt! Į nosį, trečias pupt! Į kaktą. Tačiau Vainora nepuolė bėgti, ne. Sustojė, pažvelgė dangun, pamatė jau jau prapliupsiant kaip iš kiauro kibiro. Tada pakėlė ir išskleidė skėtį. Lyg neregėta milžiniška gėlė pražydo jai virš galvos ir sklendė nusklendė tolyn...

– Tai puikumėlis! – aikelėjo susižavėjusi sraigė, stiebdama viršun keturis ragelius su akių taškeliais.

– Momute, ir aš tokio noriu! – vos nepravirko vapsvytė ant rykštenės stiebo.

– Ir aš!.. Aš irgi!.. Aš taip pat!.. – suklego iš visų pusių.

Tik žalioji žiogienė nieko nepratarė. Stryktelejo nežinia kur, o kai pargrižo – visiems kvapą užėmė: jau dengėsi skėčiu! Tai yra ant smilgos kotuko pamautu rasakilos lapeliu. Krypavo sau per lietu sausutelė, klausėsi, kaip barbena lašai į gaubtelį ir kaip pirsta iš pavydo širšės, sparvos ir musės.

- Pamanyk, nusiudegavo! - pūtėsi varlė. - Ir aš taip galėčiau!

- O aš dar kitaip, - šokosi grambuolė.

- Ne jūs vienos gudrios, - cyptelėjo lauko pelė pasipustydama nagelius.

- Ajė! - teištare lapsukė.

Visa pieva sukrutuliuavo subangavo - kas kur galėjo, tas lindo, ropojo, skrido, šliaužė, liuksėjo. Tik tebešniokštė lietus, o jam nuščiuvus iš visų pašalių atsklido treškėjimas, čekšėjimas, skrebėjimas, driksėjimas - sakytum slapta gamykla būtų po žolėmis įsikūrusi. Ir kai nušvitus saulei atskrido sena kuosa ir nutūpė ant epušės šakos, tai pažvelgusi žemyn plačiai išsižiojo. Laimė, neturėjo snape sūrio, nes krisdamas būtų pritrėškęs koki pusšimtį skėčių, skėtelių, skėtukų - štai ko pridėjo pievoje!

Atrodė, neliko gyvo padaro, nepasidirbdinusio šiočio ar kitokio skėčio! Nors lietus jau liovėsi ir nebuvo dėl ko dangstytis, lietsargių gausėjo ir gausėjo. Galiausiai ėmė nebetilpti pievoje, ir užvirė barniai.

- Krypūnėle, tu besikraipydama mano skėčio kotą sukraipei! - vos neverkė kopūstinė kirmėlė.

- Varle, besote, - gėdino boružė, - savo išskėtotu skėčiu šimtą kitų skėčių užkloji!

- Iš pavydo užkloja, - suzyzė uodienė, - kad niekas nematytų, jog mano skėtis daug dailesnis už jos trantą!

Ji taip smarkiai sumosavo savo skėčiu, jog perlėšė skėtuką vapsvai.

- Sutaisyk kaip buvo! - šokosi ši. - Arba atiduok savo!

- Akį man išdursi, - stūmė blusos skėtį uoginė blakė. - Eik šalin!

- Ir eisiu, - atrėžė blusa, - nes tavo skėtis dvokia kaip tu pati! Pfu!

- Labiausiai puošia skėtį kuklumas ir drovumas, imkit pavyzdį iš manęs! - dudeno stora kurmienė, sukiodama tokį mažą skėtuką, jog tik pusę ausies jai dengė. Užtat koto ilgumas sulig meškere!

- Atiduok, čia mano! Nelisk, čia ne tavo! - pešėsi dvi kolorado vabalės, įsikibusios į vieną skėtį.

Užtat dvi skruzdėlės nuoširdžiai džiaugėsi viena kita:

- Tavo skėtis nuostabesnis už nuostabiausią gėlę!

- Manai, tavo prastesnis? Net kvapą užima!

Tai nugirdusi lapsukienė prisigretino prie galingos kurmienės:

- Ak, poniute, niekas čia neprilygsta jūsų žavingiausiajam kilmingiausiajam didingiausiajam lietingiausiajam lietsargiui!

- Pati žinau, - burbtelėjo šioji ir paliepė vyrui: - Padaryk dar vieną ant dar ilgesnio koto!

- Paslink savo iškėtotą pilvą, praeiti neįmanoma, - stūmė šalin mėšlavabalį ūsuotis, ant abiejų ūsų laikydama po skėtį.

- Ai, gelbėkit... - gailiai suvaitojo boružė, virsdama aukštyn pilvu ir apsisvoždama žalsvu skétuku. - Man bloga... Mirštu!..

- Taigi jos skėtis iš žalsvosios musmirės plėvelės! - pasibaisėjo grambuolienė. - Ar ne pakvaišėlė?

Senajai kuosai pakyrėjo spoksoti į nesibaigiančią erzelynę.

- Ei! - riktelėjo nuo šakos. - Gana balagano!.. Verčiau surenkite dailiausio skėčio varžybas!..

- Taip, taip... Bet kaip? - sukruoto pieva.

- Ogi taip: išsirikiuokite visi palei taką, o mes nuspręsim, - patarė trys priviliotos reginio kielės.

Neilgai trukus palei vingiuotą takelį nudryko skėčių, skėtelių, skėtaičių eilė. Raibo akys nuo jų įvairybės. Suklijuoti iš trispalvių našlaičių, erškėtrožių, laukinių aguonų, snapučių žiedlapių, sudurstyti iš pienės pūkų, smilgos plaukelių, gėlių piestelių, iškė-

toti iš katilėlių, girgždukų ir dar nežinia kokių augalėlių... Ko tik neprasimanyta!.. Anas štai iš numestų laumžirgio sparnelių: žydro, žalsvo, juosvo ir auksinio. Gal jis ir būtų dailiausias, tik jam nenusileidžia skėtis iš raudonų sniegenos plunksnelių. O ten dar švytruoja skėtis iš driežo išnaros su perlamutrinės kriauklytės rankena. Sraigė nešėsi skėtį iš baltų ramunėlės žiedlapių, apibarstytą raudonais miltukais ir apsaugytą viksvos kuteliais. Itin prašmatniai atrodė skėtis iš tankaus voratinklio su brilantiniais lietaus karoliukais...

Gudriai sumanė driežas: apsirangė aplink žvynabudės kotą ir šūkavo:

- Pažiūrėkit! Mano lietsargis visų plačiausias, visų storiausias, visų tvirčiausias!

Ir nematė jis, kad ant žvynabudės leidžiasi septynios kamanės su skėteliais iš ploniausių ožrožės žiedlapių. O čia dar siūbavo ant plonų gijų, nutįusių nuo beržo šakos, trylika kirmėlaičių su skėteliais iš įvairiausių peteliškių sparnų - vėjo užneštų. Lyg trylika parašutų vasnojo jie ore, o į juos nusižiūrėję kilo aukštyn su savo skėčiais kiti vabzdžiai - tiek ankšta darėsi palei taką...

Kielės ir kuosa sunerimo: kaip visus skėčius sužiūrėsi, kaip suskaičiuosi, palyginsi? Čia mažu-

čiukai it blusos akutė, čia plateliausi kaip anoji žvynabudė. Gyvas vargas išrinkti patį įdomiausią ir dailiausią. Užtat neįdomiausią ir bjauriausią išrinko kaipmat: plastikinio maišelio apgrauža pamauta ant apdegusio degtuko, na dar alaus butelio dangtukas ant cigaretės nuorūkos. Tikrų tinginių pramanas! Tos tinginės pasirodė esančios dvi sparvos. Jos ne tik nesusigėdo, o netgi puikavosi atkreipusios visų dėmesį ir kėlė savo „grožybes“ kuo aukščiau...

Bet greitai jas pamiršo, nes į pievą įplaukė skėtis, kuri išvydus visiems užkando žadą. Sakytum sklendė perkirptas muilo burbulas, žaižaruojantis tokia gaušybe spalvų ir atspalvių, kad akyse ribėjo. Nelyginant vaivorykštės lopelis, be to, dantytai kraščiu-kais ir, be to, ant sidabrinio bebro ūso ir, dar be to, su rankena iš žėručio, kurią iškilniai spaudė kurklienė.

- Kad jau žavinga, tai žavinga!.. Nepriylgstama! - pripažino visi: kas širdingai gėrėdamasis, kas draskomas pavydo. - Tik iš ko jis sutaisytas?..

Čia išvertė bumbulainius ir ėmė mėlynuoti žalia varlė. Atrodė, taipogi iš pavydo. Bet ne! Bloškė šalin savo skėtį ir opt! optatai! atsidūrė prie upelio.

- Mano kurkulas!.. - suspigo. - Mano neišsiperėjęs bruožgalviukas!.. Oi, oi!..

- Tai šit kaip, - susigodėjo visi. - Kurkulo plėvelė...

- Kur toji kurkulžudė? - šuoliavo atgal spardydama skėčius varlė. - Aš ją pačią... Aš jai...

Kurklė puolė slėptis, taipgi visus mindydama ir lamdydama. Pievoje kilo sumaištis, ir dėl to niekas nepastebėjo artėjančio naujo debesio - juodo kaip gandro uodega. Dar greičiau už debesį atlėkė vėtra ir įsisukusi į pievą čiupo ir pakėlė į orą visą tuntą skėčių, skėtukų, skėtelyčių. Ir nusinešė nežinia kur: gal į girią, gal į jūrą, o gal net į Braziliją...

Ilgiausiai tą lekiantį margumyną matė senoji kuosa. Teisybę sakant, ji pirmoji pamatė ir atskrendantį audros debesį. Tačiau niekam nepranešė. Gudruolė nusprendė - pasitarusi su kielėmis - jog tai bene geriausia išeitis iš užvirusio balagano...

Ir kai Vainora grįžo tuo pačiu takeliu per pievą, niekas nei aikčiojo, nei gražėsi, nei akių pūtė į jos skėtį - to vieno karto visiems buvo sočiai...

SNIEGO SENIS IR BALA

Sniego senį tik tik sulipdė, ir viskas jam nauja, neregėta, įdomu. Juodomis džiovintų slyvų akimis spokso į šviečiančius namų langus, kelia nosį morką į dangų, nusėtą sidabro žvaigždėmis, smalsiai sukiojasi į medžius, aplipusius snaigėmis.

- Į kokią gražų spindintį pasaulį aš atėjau! - sako sau, o jo akys taip pat spindi iš džiaugsmo. - Jau kad pasisekė, tai pasisekė. Nežinau nė kam dėkoti.

Po juo it veidrodis plytėjo ledo lopas. Sniego senis pasilenkė ir jame išvydo savo atvaizdą. Kresnas, drūtas, tikras galinčius ilga šelmiška nosimi, daugybe sagų ir su šluota pašonėje. „Va koks! Tikrai smagus!“ - pasigėrėjo ir net užniūniavo.

Staiga virš jo sušlamėjo, šluota smarkiai pakrypo. Ant jos nutūpė juodas kranklys.

- Kur tupi, - sudraudė Sniego senis. - Šluotą numesi.

- O kam ji tau? Vis tiek nieko nešluosi, - atrėžė paukštis.

Vis dėlto pakėlė sparnus ir mėgino nutūpti Sniego seniui ant pakaušio. Net grybštelėjo aštriu nagu.

- Tu man galvą žaloji, - nusiskundė senis. - Pasi-
trauk.

Paukštis nusklendė ant žemės ir įsižeidęs
sukranksėjo:

- O kam tau galva, jeigu ji tuščia? Dėl to ir vadina
tave Sniego seniū besmegeniu.

Senis besmegenis sutriko, nesumojo, ką atsakyti.
Tik sušnibždėjo:

- Užtat į kokį spindintį pasaulį aš atėjau!

- Neilgai tau spindės, - apsidairė kranklys. -
Uoslė man sako: ryt poryt atšils, sniegas sutirps ir
iš tavęs beliks viena bala.

- Viena... bala... - nustėro Besmegenis. - Šito
nežinojau.

- Iš kur žinosi, kai toks trumpaamžis. Vos atsi-
radai - ir jau senis, - negailestingai klojo kranklys.

- O tu pats kas būsi? - pasiteiravo Sniego senis.

- Kranklys, šio kiemo senbuvis. Iš ilgaamžių
padermės, - išdidžiai paaiškino paukštis. - Per dau-
gelį žiemų čia prisiziūrėjau tiek sniego seniū bes-
megenių, kad nė skaičiaus nežinau.

- Tikrai? - pagyvėjo Sniego senis. - Jie gi mano
proseniai. Gal papasakotum apie juos nors truputį?

- Gaila snapą aušinti, - pasibrangino Kranklys. -
Ką gi... tavo proseniū būta ir gana įdomių. Vienas,

pamenu, laikė virš galvos kiaurą skėtį, kitas – vėjo malūnėlį. Trečias buvo įsikandęs pypkę, o dar vienas vietoje šluotos turėjo spragilą... Buvo ir su gelda ant galvos, ir su keptuve, ir su skrybėle... Užpernykštis riogsojo ant senos padangos, o pernykštis gavo nosį iš alaus butelio. Vos atsiradę, jie džiūgaudavo kaip tu...

– Ir iš visų teliko viena bala? – tyliai paklausė senis.

– Tik tiek. Apie tave patį neturėsiu net ką pasakoti – ko gero, būsi pats neįdomiausias... O už svarbias žinias apie prosenius derėtų atsilyginti.

– Kad neturiu kuo...

– Ogi tavo sagos, virtos bulvės. Nė vienas prosenis tokių prastų neturėjo. Aš gi neblogai pasisotinčiau.

– Sotinkis, – leido Sniego senis, ir kranklys mikliai išsikapojo visas iki vienos. Pasišluostė snapą į šluotos kotą ir nuskrido nė nepadėkojęs.

„Be sagų atrodau nekaip“, – nusiminė Besmege-nis ir pasilenkė prie ledo veidrodžio. Šalia jo išvydo būrį pelių.

– Matėm, girdėjom, – sucypsėjo, – kaip atidavei Krankliui sagas bulves. Padėk ir mums nuvyti badą, dovanok morką!

Balseliai buvo tokie gailūs, kailiukai tiek pašiurpę, kad Besmegenis nepasijuto ištaręs:

- Imkitės.

Vos dingo pelės su morka, atšvilpė dvi zylės:

- Kad jau toks dosnus, neskriausk ir mažų paukštelių. Alkstame, šalame, greit gausime galą...

Besmegenis suprato, ko nori zylės, ir visas nustėro. „Betgi nuo likimo nepabėgsiu, - pamanė, - vis tiek virsiu bala, tad nors alkaną pamaitinsiu.“

- Leskite, - sušnibždėjo.

Zylės akimirksniu čiupo po juodą slyvą ir nušvilpė į medį.

Besmegenį apgaubė tamsa. Dabar ir norėdamas nebūtų galėjęs matyti savo atvaizdo lede. O ir ko žiūrėti? Liko be nieko, tik su sena šluota, kurios niekam neprireikė. „Greičiau imtų tirpti sniegas, iš manęs liktų bala, ir viskas baigtųsi“, - troško tik vieno.

Bet oras ne tik neatšilo, o dargi pašalo. Sniego senis nebematė, kaip dar ryškiau suspindo mėnulis, dar vaiskiau sužvilgo sniegas. Tik iš kur tas sparnų šlamesys? Ir kieno čia kojukių treplenimas? Oi, kas ir kodėl jį čiupnoja, baksnoja, mynioja? O kai viskas liovėsi, ūmai praregėjo. Išvydo galybę žvaigždžių virš savęs, o po savimi - tas pačias zyles ir pelyčių būrį.

- Nagi pasižiūrėk į save! - sušuko visos vienu balsu.

Vėl jis palinko prie ledo veidrodžio. Žydrų karolių akys, medinė Buratino nosis ir tikros sagos - kiekviena kitokia. O kairėje krūtinės pusėje kažkas skaisčiai skaisčiai raudono. Pasilenkė žemiau: ogi prilipdyta kartono širdis!

- Ir kaip suspėjot tiek visko rasti? - nusistebėjo.

- Kur nesuspėsi, - nusijuokė zylės, - kai slėptuvėse turime tiek ir tiek.

- O rūsiuose, - pridūrė pelytės, - ko tik nerasi!

- Labai labai ačiū, tik kaip jums atsilyginsiu, - susirūpino Sniego senis. - Tą vieną šluotą beturiu.

- Ką jis kalba! - net pašoko zylės. - Mes tau skolingos! Atidavei brangiausią turtą - akis.

- Ir nosį, nosį! - priminė pelytės.

- Ir sagas, - sukranksėjo storas balsas.

Prie jų tapseno Kranklys.

- Žiū, kaip tave išdabino, - pakraipė snapą. - Bet žinai, ką tau pasakysiu?

- Žinau, - atsiduso Sniego senis. - Kad iš manęs vis tiek liks bala.

- Ne, dabar jau ne. - Kranklys bakstelėjo snapu jam į širdį. - Liks štai kas...

BERIBIS GERUMAS

Eisė, grakšti raina kirmėlaitė, kažko suglebo. Dieną naktį tyso ant juodalksnio lapo, vos pamėgina keltis – kniumba be jėgų. Vėl išsitiesia paslika ir nė krust. Veltui ją judina budina vabaliukas Monis:

– Krutinkis pagaliau!.. Kiek galima drūnyti? Jau kėkštas du sykius sukiojos, tave nužiūrėjo!

– Keliuosi, keliuosi, – žada bičiulė ir jau stosis, bet vėl suglemba ir tyst! – Jėgos mane apleido, – kaltai sukužda.

Vakarop ją ima krėsti drebulys.

– Apklok šilčiau, – prašo rieddamasi į kamuoliuką. Monis atvelka gauruotą šalpusnio skiautę, apkloja ir aptūloja.

– Dabar gerai, ačiū, – šnibžda Eisė. – Daugiau nesirūpink.

Bet Monis negali nesirūpinti. Nuskuba pievon, susiranda daktarą Kamanį. Šis apstuksena Eisės narelius, paspusčioja kojukes, liepia plačiai išsižioti.

– Na kaip? – klausia Monis, pasivedęs daktarą į šoną.

- Nieko baisaus, - nuramina šis. - Laikinas organizmo išsekimas. Būtina gera slauga ir širdies šilima.

- Kieno širdies?

- Artimųjų.

- Tai mano, - linkteli Monis.

- Na ir kasdien tris kartus po vieną lašą vingiorykštės sulčių, - nurodo daktaras.

- Tris kartus po vieną lašą, - įsikala Monis ir bemat stveriasi darbo. Sukurpia kubiluką iš girgžduko, pritaiko kamštį iš nesunokusios mėlynės. Suranda nutrūkusį voratinklį ir suveja pintinėle kubiliukui įdėti. Tada pasipusto padus į vingiorykštyną. Išsunkęs iš žiedų kvapų lašą, kulniuoja atgal. Pūkšdamas užtempia kubiluką ant lapo ir paliepia ligonei:

- Va! Gerk ir būsi drūtesnė už baravyką.

- Kad nenoriu...

- Aš tau!.. Be kalbų! - Ir Monis pats suvarvina vaistažolių sultis.

Eisė šiaip taip praryja ir vėl užsnūsta. Monis gi skuta atgal į vingiorykštyną, grįždamas susiranda tuščiavidurį šiaudelį ir katilėlio taurę. Užlipęs perpila sultis į katilėlį ir įmerkia šiaudelį:

- Va, siurbčiok sau pamažiukais.

- Tavo gerumas beribis, - dėkoja sujaudinta Eisė. Siurbteli porą sykių ir vėl snūsta. Monis pats mie-lai nugriūtų pamiegoti, bet nėra kada, reikia trečio lašo, o vingiorykštynas nearti...

Naktį atgavęs jėgas, vėl įsikinko į kubiliuką. Ypač keblu ropoti į viršų šaka - sykių kubiliukas apvirto, triūsas nuėjo perniek. Į dienos galą jis svirduliuoja it girtas.

- Moni, - sustabdo jį boružė Oržė, - kas tau nutiko?

- Eisė pasiligojo.

- Eisė? Į save pažiūrėtum. Šešėlis belikęs.

- Atsiganysiu, kai Eisė pasveiks, - atsako Monis nukrypuliuodamas pramintu takeliu.

O Eisė pamažėle jau sveiksta.

- Man grįžta jėgos! - džiaugiasi. - Kelsiuosi.

- Nė nemėgink! - užgina Monis. - Turi atsigulėti ir atsipenėti!

Eisė klusniai išsitiesia, o Monis vėl ištursena. Vingiorykštyne visi jį pažįsta kaip nuluptą. Vieni atjaučia, kiti šaiposi - žinoma, už akių.

Grįžęs Monis randa Eisę jau atsikėlusią ir besidairančią.

- Dar atkrisi, na na! - subara ir apkloja šalpusniu. - Sveikti reikia iš lėto.

- Bet man atsipyko vingiorykštės! - skundžiasi ji. - Net žiūrėt negaliu!

- Gerai, parnešiu kitokių sulčių, - užsiverčia kubiuką Monis.

- Ir asiūklio giją! - prašo pavymui Eisė.

Iš avietyno Monis parplumpina leisgyvis, vilkdamas dar ir asiūklio giją. Išsiurbusi sultis, Eisė paprašo:

- Kaip gardu! O dabar norėčiau žemuogių nektaro. Ir dar vienos katilėlio taurelės. Arba pakalnutės.

„Aha, kita taurelė man, nori, kad siurbtume kartu“, - pamano Monis, džiaugsmingai kuduliuodamas į žemuogyną.

Tačiau Eisė viską išsiurbia viena, o pakalnutės taurelę užsimaukšlina ant galvos.

- Daili skrybėlaitė? - klausia.

- Labai!.. Ir kokia tu išgražėjusi, - gėrиси Monis. Eisės liemenėlis taip suveržtas asiūkliu, kad primena vapsvą.

- Nuo sulčių tiek išpampau, kad gėda rodytis, - sako Eisė. - Nieko, greit baigsis tavo vargai.

- Jokie vargai, - užginčija Monis. - Vienas malonumas, juo labiau kad taisaisi.

Grižęs iš mėlynojų, randa ant lapo tupintį puošniažygį. Ilgi ūsai net kelią užtvėrę. Išvydęs Monį, kažko išpučia akis ir mikliai dingsta.

- Čia mano giminaičio brolis, - paaiškina Eisė. - Labai labai širdingas. Juk daktaras sakė: būtina širdies šilima.

- O aš? - išsiveržia Moniui.

- Tu gi amžinai su savo kubilu. Manai, linksma vienu vienai nuo ryto lig vakaro?

- Aš nieko nesakau... - teisinasi Monis. Pritupia arčiau bičiulės, nustumia į šalį kubiliuką. Pasišnekučiuos, kokį kelionės nuotyki papasakos, širdį parodys... Tačiau Eisė atsitraukia ir nusuka į šoną akis.

„Ko ji vengia žiūrėti į mane? Ir ko puošniažygis taip išpūtė veizolus?“ - niekaip nesupranta Monis. Bet metas vėl į uogienojus...

Parėjęs suranda ant lapo visą draugijėlę. Čia grambuolys, iškėtojęs rudus sparnus, dar drugys apolonas, cigarsukis ir anas puošniažygis. Šiaip ne taip prasispraudęs, Monis supila sultis į taurę ir spūdina atgal. Toldamas girdi:

- Tikra šmėkla...

- Ir nusikapanok man šitaip!

- Gal jis voro iščiulptas?

- Pakaraila, ir tiek.

Bet tai ne viskas! Nuo gretimo lapo Monis regi svečius siurbiant nektarą! O Eisė, grakščiai kraipydama liemenį ir iš po skrybėlaitės vylingai žybčiodama akimis, ragina:

- Vaišinkitės, greit vėl atneš!

Kubiliukas plumpeli žemyn. Monis susvyruoja ir vos nenukrinta pats. Štai kur eina jo vargas triūsas! Vos gyvas nusirabždina žemyn ir susiradęs kubiliuką krypuoja, kur kojos veda. Purto šaltis, akyse raibuliuoja, tuščias kubiliukas taip slegia, kad nepagalėdamas sukniumba. Ir viskas panyra tamsoje.

Atsipeikėja kažkieno čiupinėjamas ir stuksenamas. Šalia palinkęs daktaras Kamanis.

- Visiškas organizmo išsekimas, - sako.

- Nunešim į vingiorykštyną, ir tegu siurbia sultis, - atsiliepia boružė Oržė.

- O Eisė? - sukužda Monis. - Kas jai nešios?.. Ir kur mano kubi... kubiliukas?

Oržė net lošteli, o daktaras skėsteli ūsus:

- Nebežinau, nuo ko jį gydyti: nuo beribio gerumo ar nuo beribio kvailumo...

ŽYDRAS SKANĖSTAS

Nomas, trumpasparnis vabalėlis, sunkiai skynėsi kelią tarp pievos žolių, gėlių ir smilgų. Tiek toli dar nebuvo keliavęs, tad visai nuo koto nusivarė.

- Vėl! - sudejavo užkliuvęs už smilgos. - Vėl praeiti neduoda, maišos po kojų!

- Tu pats susimaišęs, - atsiliepė smilga. - Ramiau-siai sau stoviu, tik tu baladojies.

- Ne baladojuos, o ieškau! - atšovė Nomas.

- Ko ieškai? - susidomėjo smilga.

- Dangaus!

- Dangaus?! - negalėjo patikėti išdžiūvėle smilga. - Kokio dangaus?

- Žydro, - paaiškino Nomas. - Vakar netyčia nugirdau du gandrų šnekantis. Tai bent dangus, gyrė vienas, žydras kaip rugiagėlė, pamėgink... Ne, aš jau sotus dangaus, atsakė kitas. Ir kad sučepsės abu!.. Supratau: čepsi, pasisotino - taigi gardumynas. Ir patraukiau ieškoti.

- Negi valgyti nebeturi? - nusistebėjo smilga.

- Turiu, bet pabodo tas pats ir tas pats, - pasiguodė Nomas. - Noriu kažko neragauto. Kai sugrįšiu namo - būsiu tik vienas skanavęs dangaus!

- Tai smaližius!.. O kur jis padėtas - tas žydras skanėstas?

- Klausiau gandro, atsakė tiek: virš galvos. Daugiau neištraukiau.

- Matai... koks... - nusijuokė smilga.

- Taip ir ieškau - virš galvos... Tik reikia, kad niekas neužstotų. Bet kur tik einu - vis kas nors užgožia. Va ir dabar tavo kudlos, - skundėsi vabaliukas.

- Nori, pakelsiu tave, - pasiūlė smilga. - Ir čiupktą gardėsi. Gal man gabalėlį duosi.

- Būtinai! - pažadėjo Nomas, įsikirdamas smilgai į nulenktą kuodą.

Smilga išsitiesė ir iškėlė jį virš rasakilų, vėdrynų ir net rykštėnių.

- Na? - lyg juokais, lyg rimtai paklausė. - Jau smaližiauji?

- Tas krūmas nelabas! - vėl nusiskundė Nomas. - Tyčia užstoja, kad sau turėtų!

- Nejaugi? - atsiliepė žilvičio krūmas. - Kibk man į lapą, pakelsiu tave dar aukščiau. Turėkis pats tą dangų, negaila, nors visą sukirsk!

Jis palenkė ilgiausią vytelę ir pakėlė Nomą aukštytyn. Šiam net akys apraibo: ten upelio vingis visai neregėtas, lieptas dar nematytas, o iš kur anas didžiulis akmuo?

- Na kaip? - paklausė žilvitis. - Atsikandai?

- Kaip atsikąsiu, - vos nepravirko Nomas, - jei beržas tyčia išsiskėtojo, dalintis nenori. Besotis!

- Na, na, na, - storu balsu sududeno beržas, - visur tau skriaudėjai. Tuoj paduosiu šaką, iškelsiu aukščiau visų medžių, ir sotinkis dangumi kiek įsi-geisi!

Jis nusvarino viršiausiąją šaką, ir vabalėlis pakilo į tokią aukštybę, kad kvapą užgniaužė! Apačioje jau plytėjo trys upelio lieptai, devyni vingiai, neregėti laukai ir nepažįstamas žydras ežeras!.. Tik kurgi žydrasis dangus?

Jis atidžiai įsižiūrėjo į viršų. Lyg ir žydruoja, bet kiek betiestum aukštyn letenėles ar ūselius - nieko neužčiuopsi.

- Jau gardauji? - pasiteiravo beržas.

- Dar ne...

- Vėl kas užstoja?

Šį kartą nebuvo kam suversti kaltės, tad Nomas pasijuto gana nepatogiai. Netgi kvailokai. „Tai juoksis, šaipysis visi, kas išlydėjo ir pakilojo!“ - pamanė ir tyčia garsiai sučepsėjo:

- Va! Jau atsikandau... Gana.

Beržas nuleido jį ant žilvičio, šis - ant smilgos, smilga - ant žemės. Tebeapsvaigęs nuo aukštumų

Nomas kiek pakėksojo it šapą prarijęs, po to pasipurtė ir ėmė pustyti padus namo.

- O man? Ar atnešei bent gabalėlį? - priminė smilga.

- Ką čia neši, jei pats išspjoviau!

- Nejaugi? Taip negardus gardumynas?

- Fu! Už pelyną kartesnis, už rūgštynę rūgštesnis, - iš tikro nusispjovė Nomas. - Tik laiką gaišau, vos sprando nenusisukau...

Susizgribęs padėkojo:

- Ačiū, kad pakėlėte. Visiems!

- O, prašom, prašom, negaila, - atsiliepė smilga, žilvitis, beržas ir kaip susitarę nusikvatojo.

Vabaliukas patraukė namo, ir vos sugrįžus - visi pripuolė klausinėti, kamantinėti:

- Na kaip? Ar tikrai žydras tas dangus? Ar saldus? Gal trapus? Tįsus? Daug atsikandai?

- Atsikandau... - numykė Nomas. Kiek patylėjęs subarė: - Jums tik smaližiauti. Verčiau pakeliautumėt, pasidomėtumėt - ten didžiulis akmuo neregėtas, už jo - trys lieptai, devyni vingiai, dar ežeras, už dangų žydresnis, ir kitos aukštesnės vertybės... Bet kur tau!.. Vien tik pilvas, vien ėdalas jums terūpi!..

PAKVAIŠĖLĖ

Pažeme iš lėto praskrido kranklys. Plaukė ir nuplaukė per pievą tamsus jo šešėlis.

- Tai tau!.. Tai gražiausia! - prapliupo tylenė smilga.

Nustebusi pempė iškišo kuodą: gal vėl atsėlina sulaukėjęs katinas, neseniai suėdęs jos pempiukus? Iki šiol širdis kraujuoja... Ne, jokio katino, tik susišiaušėlė sudžiūvėlė smilga nesiliauja aikčiojusi:

- Tai gražiausia!.. Tai tau!

- Kas tau? - prišokavo cikadėlė.

- Man... Mane kranklys užkalbino.

- Negali būti!

- O buvo! Tik ką. Atgriuvo kaip juodas debesis, maniau, sutryps. O sustojo, pažiūrėjo viena akimi, kita ir pasakė: „Labas smilga, kaip sekasi?“

- Tau prisisapnavo, - tarė driežas. - Visą laiką čia glūdėjau, jokio kranklio nemačiau.

- Nematei, nes ne tave, o mane jis kalbino, - nepasidavė smilga.

- Kas kalbino? Ką? - išlindo iš po akmens driežas.

- Smilga sako, jog kranklys su ja šnekėjosi kaip su krankle, - paaiškino cikadėlė.

- Pažiūrėjo viena, kita akimi, - kartojo smilga, - ir kad pravers baisų snapą, maniau, sukapos. O tarė: „Kaip sekasi, panele smilga?“ Taip suglumau, kad neatsakiau... Turbūt išpuikėle palaikė.

Klaustytojai pajuokiamai susižvelgia. Driežas iškalbingai pabaksnoja sau į kaktą.

- Kas, kur išpuikėlė? - smalsauja priskridęs žirgelis.

- Ogi smilga, - vėl skuba aiškinti cikadėlė. - Kranklys mat ją aplankęs, meiliai šnekinęs, panele vadinęs, o panelė, tik pamanykit, atsakyti jam nesiteikusi.

- O paskui atsakei? Duodu ūsą išrauti, kad atsakei, - mygia juodvabalis.

- Lyg atsakiau... gerai neprisimenu... - silpnai ginasi smilga.

- Kaip galima neprisiminti! Pats kranklys! Tokia garbė! - aikčioja klausytojai. - Turi prisiminti. Nepaleisim, kol neprisiminsi!

- Na... kotas man užšalęs, plaukai piestu... Šiaip ne taip išmurmėjau „ačiū“... O jis... jis maloniai klausia: „Kas gi gero jūsų pievoje?“ Aš: „Geriausią, kad mane pakalbinote ir aplankėte, nes pati nepajudu iš vietos.“ Jis: „Seniai rengiausi, kol prisirengiau, panele Migle.“

- Ak tu Miglė? - tik dabar sužino smilgos vardą aplinkiniai. - O toliau? Toliau!

- Jau pakeldamas sparnus pridūrė: „Dažnai stebiu tave nuo savo aukšto beržo. Paskutiniai saulės spinduliai nuauksina tau plaukus, o kai nusėda rytmečio migla, pirmoji išplauki svajodama kažką, gal pasakytum ką?“ - kone išdainuoja užsimiršusi smilga.

- Nuostabu!.. Žavu!.. - giria guldami iš juoko klausytojai. - Jis tave įsimylėjo!

- O toliau?.. Turbūt dar gražiau? - nerimsta cika-dėlė.

- Jis buvo toks draugiškas, atidus... toks... toks tik... - užsikerta smilga, - tikras.

Pempė vėl iškiša kuodelį. Gal kad širdis kruvina, ji pagauna smilgos balse gaidą, kurios niekas daugiau negirdi. Ir lyg strėlė šauna į viršų.

- Toks ar kitoks, bet ką jis dar tau sakė? - rūpi visiems.

Smilga neatsiliepia. Gal kažkas per garsiai nusi-juokė, per arti sušnibždėjo: „Pakvaišėlės klie-desiai“... Visa apsiblausia, vėtros sušiaušti plaukai styro į visus šonus. Tarp žėrinčių žirgelių ir margaspalvių peteliškių atrodo tikra pelenė, džiūsna ir susišiaušėlė.

- Gal ir tu įsimylėjai, kad nenori pasakoti?

- Tada pasakok iš naujo!

- Pradėk: „Man kranklys pasakė...“ Ką pasakė?

- Labas! - sugriaudžia balsas iš dangaus.

Žemyn lyg juodas debesis leidžiasi kranklys. Sąmyšis, visi atšoka, dums, bet smalsumas didesnis už baimę. Matyt, kažkas nunešė žinią krankliui apie melagę, tai atsiims dabar... Čia dar išlindusi vakaro saulė vaizdą nušvietė - žiūrėk ir norėk!

Kranklys jau atsitūpęs priešais smilgą. Žioja baisingą snapą, kirs, bet:

- Labas vakaras, panele Migne!

Smilga dar labiau apsiblausia, atrodo visai palūžusi. Juk šaiposi?

- Seniai stebiu tave nuo beržo. Visada kažką svaioji, taip?

- Taip, - vos girdimai sukužda smilga.

- Žiūrėk, kaip nuauksino saulė tau plaukus! - gėrisi paukštis, jo balsas rimtas ir nuoširdus. - O dar dailesnė būni iš rytmečio miglos išplaukusi... O jūs? - žiojasi į smalsuolius. - Ką norėjot pasakyti?

- Nie... ko... - išmurmлена vienas kitas.

Smilga kelia galvą, tiesiasi, pažinti negali - liekna, grakšti, švytinti auksu ir dar nežinia kuo...

Pažadėjęs vėl aplankyti, paukštis kelia sparnus. Smalsuolių nelieka nė kvapo. Tik pempė vėl iškiša

akį ir gudriai pakraipo kuodelį. Taip smagu už
smilgą, kad, rodos, ir širdis nebekraujuoja...

LAIMINGA PABAIGA

Į pievą siūbtelėjo vėjas, ir oran pakilo būrys sėkliukių su pūkų parašiutais. Veltui motinos piėnės joms šaukė, kad šis vėjas nepalankus, veltui draudė ir meldė palaukti! Neklaužados jau švilpė tolyn, svaigdamos nuo laisvės ir skrydžio paukščių takais. O netrukus jų džiūgavimas virto aimanomis: vėjas atnešė jas upėn ir svaidė į sūkurius ir pražūtingas bangas...

Vis dėlto viena apdairuolė, vardu Pūkė, suspėjo atsiskirti nuo būrio ir nukreipti parašiu tą į šalia kranto plūduriuojantį šakaliuką, kuris pasirodė esąs vandens čiuožikas. Šis net parvirto nuo netikėto dunkstelėjimo, o po viena jo koja praplyšo vandens plėvelė. Dar kiek – ir būtų nuėjęs dugnan...

Šiaip taip ištraukęs koją ir atgavęs pusiausvyrą, čiuožikas pamėgino nusipurtyti užgriuvėlę. Bet ši prigludo dar tvirčiau.

„Tuoį mane suė. Arba praris“, – pašiorpo čiuožikas ir baikščiai paklausė:

– Kas esi? Ir ko nori?

Apdairioji Pūkė gerokai pamastė prieš atsakydama. Prisiminė paliktą pievą, kur būdavo taip

įdomu klausytis vaikštinėjančių panelių šnekų apie matytus teleserialus ir jų įstabius herojus, apie pasakiškus nuotykius, viliojimus, kerštavimus, pasimylėjimus, pavyduliavimus, klajojimus... Ir viskas baigdavosi laimingai – žinoma, ne visiems, o tiems, kurie mokėjo siekti laimės. Tų šnekų pakerėtos sėkliukės ir leidosi su pirmu pasisukusiu vėju. O dabar šetau... Pūkė įsiklausė: nuo upės vidurio sklido paskutiniai beviltiški šauksmai. Gaila buvo seserų, bet tuo didesnis džiaugsmas dėl savęs, tokios sumanios. „Ir man viskas baigsis laimingai, – tarė sau, – turi baigtis laimingai!“

– Visų pirma, – pagaliau atsiliepė ji, – noriu atsiprašyti, kad užgriuvau į svečius iš anksto neišpėjusi, ir padėkoti, kad manęs neatstūmėte.

„Turbūt nesuėš“, – atsiduso čiuožikas.

– O esu oreivė ir skrajoju su ypatingais pažintiniais tikslais.

– Taip? – murmtelėjo čiuožikas, neįkąsdamas tokio įmantraus pasakymo.

– Beskrajodama staiga išvydau jūsų vienišą figūrą ir neatsispyriau pagundai susipažinti iš arčiau, nes ir pati esu vieniša. Beje, ar pats skrajojate?

– Ne, – susigėdo vabzdys pakrutindamas antsparnius, po kuriais dar jo protėviams nunyko sparnai.

- Gaila, - nusivylė sėkliukė, mat rūpėjo trūks plyš sugrižti į sausumą. - Gal bent pasakytumėt savo vardą, jeigu ne paslaptis?

- Jokia paslaptis, esu Čižas.

- Ar leisite iš pagarbos jus vadinti donu Leonardu Čižu?

- Vadinkit, bala nematė, - leido čiuožikas. Nuo negirdėtų gražbylysčių jam ėmė kvaisti smegenys.

- O aš vadinuosi sinjorita Esmeralda Pūkė... Taigi kai nusileidau ir iš arti pažinau jus, tokį įdomų, grakštų ir - o stebukle! - bėginėjantį ant vandens ėmiau ir pamečiau galvą!

- Tai kaip jūs dabar be galvos? - apstulbo čiuožikas.

„Kvailas per visą pilvą, - nusprendė Pūkė, - bet tuo geriau!“

- Galvas pameta visi įsimylėjęliai, - paaiškino naivuoliui. - Tiesiai tariant, pažinusi jus pamilau ir supratau, kad esate skirtas man ir tik man!

„Vis dėlto suės!“ - vėl persigando čiuožikas ir jau buvo bedumias pas brolius, tačiau apdairioji Pūkė spėjo nuraminti:

- Gal jums atrodo užūli, keista, netaktiška, betgi kuo aš kalta, kad mano jausmai stipresni už protą? Ak, nesijuokite iš manęs, maldauju! Neatstumkite

manęs, nes mano širdis perplyš pusiau ir gulėsiu nuskendusi po jūsų neskežstančiomis, stebuklingomis, žavingomis kojomis!.. Su jomis turbūt jau apskote galvą ne vienai tokiai naivuolei kaip aš? Prisi- pažinkite, donai Čižai Leonardai, širdžių édike!

- Ne... tikrai ne! - gynėsi sumišęs čiuožikas.

- O, kaip mane nudžiuginote, - jausmingai sukuž- dėjo Pūkė ir švelniai pakuteno jam pasparnę. - Ačiū, kad esate!

- Prašau, - tarė apsalęs Čižas.

- O dabar, - liūdnu balsu pranešė Pūkė, - priva- lau sugrižti į krantą. Žinau, kad esu jums per sunki našta.

- Dabar jau ne, tikrai ne! - nuoširdžiai patikino Čižas.

- Deja, - atsiduso Pūkė, - esu sausumos duktė, o jūs - vandenų sūnus. Tokia žiauri mus supanti tikrovė!

- Ir jau niekad nebūsime kartu? - nusiminė Čižas. Pūkė vėl pamąstė prieš atsakydama.

- Būsime, - tarė. - Pasiliksiu ant kranto, kad atė- jus laikui vėl pajustumė susitikimo laimę!.. Plukdyk!

- O jūsų kelionės pažintiniais ypatingais tiks- lais? - priminė Čižas.

- Dabar, kai pažinau tave, jokių kitų pažinčių man nereikia!.. Gabenk!

Čiuožikas klusniai nusiyрэ kranto link ir prisišliejo prie nutįsusio žolės lapo.

- Kabinkis ant jo, - patarė.

- Čia per šlapia, - pasipurtė sėkliukė. - Panėšėk kur sausiau.

Čiuožikas ištraukė iš vandens priekines kojas ir žengė savo pirmąjį žingsnį žeme.

- Dabar žygiuok pirmyn nesustodamas, - suragino Pūkė. - Ką reiškia tokiam ilgakojui spartuoliui!

Čižui beliko ištraukti ir užpakalines kojas. Jos pynėsi, glebo, nenorėjo klausyti, tačiau sukorė tris žingsnelius.

- Dar! - reikalavo Pūkė.

Vargais negalais Čižas pasistūmėjo dar galelį.

- Nebegaliu, - prisipažino.

- Čia dabar? - pasišiaušė Pūkė. - Aš tai galėjau pulti į vandenį ir vos nepaskęsti, kad tik pabūčiau su tavimi? Jeigu turėčiau tokias stebuklingas kojas, kalnus įveikčiau dėl savo mylimo Čižo!

Sugėdintas čiuožikas ėmė stumtis visu kūnu pirmyn, bijodamas net pagalvoti, kaip reikės sugrįžti atgal.

- Toliau... toliau... - nepaliovė reikalauti Pūkė paplaskdama jį koteliu.

Alpdamas ir dusdamas čiuožikas priminė:

- Pati gi sakei... esu... vandenų sūnus...

- O aš - sausumos duktė! Atsiritus banga kaipmat mane čia paskandins. Nešk, nešk... Tikra meilė viską gali!

Iš paskutiniausiųjų jėgų čiuožikas pašliaužė dar mažumėlę ir sustojo.

- Ak tu, niekurneiva!.. - netvėrė apmaudu Pūkė vėl jį paplaskdama.

- Viskas... - sušnibždėjo Čižas ir išsitiesė jausdamas, kaip apleidžia gyvybę.

Pūkė mikliai įsikibo į šalpusnio lapą. Patogiai ant jo įsitaisė ir pasveikino save su laiminga pabaiga. Čia išsidžiovins sudrėkusį parašiotą ir sulauks palankiausio vėjo. Gaila buvo naivuolio čiuožiko, bet tuo didesnis džiaugsmas dėl savęs, tokios gudruolės...

NEBUVĒLIS BUVĒLIS

Net parkniubusi žiedmusē Duzē maldauja:

- Dugai, bičiuli, neišeik, nepalik!

Veltui! Vikšras Dugas sukrutina burnā, idant pasakytū kažkā svarbaus, bet neįstengia. Īkvepia oro ir jau nebeiškvepia. Paskutinis atodūsis. Viskas. Išējo ī kitā pasaulī.

Netekties skausmas perveria Duzē āstriaui nei vapsvos geluonis. Jau kiek dienu vikšras tūlojosi ī storā kokonā ir skundēsi:

- Stingstu... vos bepajudu... sustingau... nebe-pakrutu...

Ir jau nebēra to, su kuriuo tiek keliauta, smalsauta, iš juoko sprogtā, nuo pavojū gintasi...

- Vai, Dugai Dugeli, bičiuli draugeli, vai, ko išėjai, ko mane viena čionai palikai? - pratrūksta rauda žiedmusē, net dryžuotas pilvelis dreba.

Į pievą leidžiasi tamsa, vėsa ir ramybė. Nukamuota bemiegių naktų, Duzē užsnūsta. Ir nepamato, kaip iš kokono išsineria drugys. Sukrutina ūselius, pasitrina laibas pėdeles ir jau ropoja kraujažolės stiebu aukštyn. Melzganai sparnai suglausti, akyse

žeri mėnulio sidabras. Užropojęs viršūnėn dairosi ir sau džiaugsmingai kužda:

- Kiek čia visko, visko!.. Lyg regėta, lyg neregėta... Lyg būta, lyg nebūta...

Ir jau skleidžia sparnus pirmajam skrydžiui.

Tik ūmai iš apačios atsklinda:

- Vai, nenoriu čia liktis viena... Į šaltąją nebūtį pasiimk ir mane...

Lyg patrauktas už virvutės drugys krinta žemyn. Mato savo tuščią kokoną, iš kurio ką tik išsiritu, o prie jo žiedmusę, juoda skraistele apsigobusią ir gailiai rypuojančią:

- Nebenoriu gyventi be tavęs... ne, ne, ne!.. O čia kas? - nustemba išvydusi šalia neregėtą drugį.

- Kad žinotum, kaip man dabar gera! - sako jai. - Gavau sparnus, pažiūrėk, kokius dailius!.. Leisk man skristi!

Duzė mato jį žiopčiojant, bet negirdi nė garso. Ne, tai ne kirmėlaičių pasaulio kalba.

- Neverk, - vėl kalba drugys, - nes kiekviena tavo ašara lyg virvutė: pririša mane ir neleidžia išskristi.

Nė balso! „Gal jis nebylys?“ - pamano Duzė ir paaiškina:

- Gedžiu savo bičiulio, čia jis atšalęs guli, - parodo kokoną.

O drugys, tik pamanykit, tvoja per kokoną virbeliu!

- Atsargiau, - sudraudžia Duzė, - čia tau ne lukštas, ne kabarkštas, o...

Atėjūnas gi stveria kokoną ir bando jį perplėšti pusiau!

- Ką darot, ar pasiutot? - pasibaisi Duzė. - Nešdinkitės, arba...

Ji čiumpa dagio spyglį ir stoja ginti kokono.

Drugys ima trauktis. Žiedmusė neatsilieka. Jau bakstelės nedorėliui, bet šis užlenda už pienės lapo. Duzė lipa jam ant kulnų. Šis šmurkšteli į žoles. Krypuliuoja, kliuvinėja sparnais, tikrai nepaspruks.

- Tuoį atsiimsi už savo eibes! - žada įsikarščia-vusi Duzė.

Drugys pasislepia už pumpotaukšlio. Duzė tylutėliai prisėlina, jau bakstelės, drugys pašoka, dagys Duzėi iškrinta. O drugys jau rėžia sparną aplink vėdryną. Duzė puola ten, pamiršusi savo dagį, ir juodu ima vejotis aplink kotą. Tol, kol susikulia galvomis. Abu pargriūva, ir drugys taip nerangiai kepestojasi, kad Duzė netveria juoku. Jai nė galvon, kad drugys galėtų pakelti sparnus ir ramiai sau nuplasnoti. Vejasi, kol pasiveja, tada plekšteli jam letenėle ir sušunka:

- Stok!.. Dabar tu gaudai!
O jo pagauta vėl šaukia:
- Čiur!.. Gana gaudynių!.. Eikim slėpynių!.. Skai-
čiuoju:

Ena bena doki baki

Tumba kumba... ieškai tu!

Lygiai taip žaisdavo su Dugu, lygiai taip!.. Jau kokį dešimtą kartą dums slėptis, tačiau iš nuovargio apsvaigsta galva, susipina kojos ir nualpusi griūva ant žemės...

Atsipeikėja jau auštant. Nustebusi dairosi: kaip toli nuklydo! Ir iš kur šalia dubenukas su žiedų syvais?.. Godžiai išsiurbia, net akys prašvinta. Kaip žaižaruoja rasa ant notrelės lapų, kaip kvepia stumbražolės ir kaip smagiai vejojasi dvi peteliškės... Ir ji taip vejojasi su drugiu... galvomis susikūlė... tumba kumba...

Duzė skambiai nusijuokia, ir tarsi to telaukęs šauna į dangų drugys – lyg nuo virvutės paleistas aitvaras. Ir išnyksta beribėje...

MURZĖS NAKTIS

Eglaitė rymojo pačiame plento pakraštyje. Pro šalį lėkdavo automobiliai ir sunkvežimiai, o jų sukeltos dulkės guldavo jai ant šakų. Todėl eglaitė būdavo pilkšva, o ne tamsiai žalia kaip jos seserys eglyne. Net žiemą, žiūrėk, nespės pasidžiaugti apkritusio sniego baltumu – o jis jau papilkęs, net pajuodęs. Va tik lietui nuprausus eglaitė lengviau atsidusdavo. Bet jeigu su lietumi atūždavo ir vėtra – tada laikykis! Ją, vienužę, lankstydavo purtydavo, net spygliai byrėdavo. O syki...

Tą baisųjį sykį eglaitė prisimena labai nenorom. Pro šalį pragarišku greičiu dūmė raudonas motociklas. Staiga susimėtė vairas, ir priekinis ratas jau trenksis į kotą. „Viskas, nulauš!“ – pamanė eglaitė iš siaubo suakmenėdama. Bet ratas kryptelėjo ir pervažiavo tik apatinę šaką. Motociklininkas gi įgarmėjo į griovį. Ilgai ten vaitojo, kol atvyko greitoji pagalba. Tik sužalotam medeliui niekas nesirengė pagelbėti. Pervažiuota šaka karojo it nulaužtas paukščio sparnas, kol sudžiūvo ir nukrito.

O kitą sykį nutiko dar šurpiaiau. Prieš pat Kalėdas šalia cypatelėjo automobilio stabdžiai. Išlipo kaili-

niuotas storulis su pjūklų rankoje. Griebė eglaitę už koto, ir geležiniai dantys susmigo į žievę. „Žuvau!“ – nutirpo eglaitė. Tik staiga pjūklas atsitraukė. Ar storulis pabūgo artėjančios mašinos, mat eglaites kirsti uždrausta, ar nutarė pasiieškoti dailesnio medelio, ar dar kas... Sėdo atgal į automobilį ir nurūko. Taigi viskas baigėsi laimingai. Tačiau po iškentėtų baugulių eglaitė paliko lyg nebe ta. Susigūš išgirdusi motociklo blybimą. Pašiorps netoliese cyptelėjus stabdžiams. O artėjant Kalėdoms tik ir lauks, kada vėl išmigs geležiniai dantys...

„Kodėl man taip nepasisekė? Kodėl kliuvo tokia sunki dalia?“ – ne kartą klausė savęs eglaitė. Ypač po to, kai po ja mėgino slėptis kiškis.

– Brrr! Čia neįmanoma! Kaip tu gali stypsoti tokioje nesaugioje vietoje? – pasipurtė ir nudulkėjo į eglyną.

„Lyg kas manęs klausė, kur norėčiau augti!“ – karčiai pamanė eglaitė. Bet dar didesnis kartėlis ją apėmė sužinojus, kad eglyne augančios sesės ją pravardžiuoja Pakelės Murze.

Vienintelė eglaitės paguoda buvo šarka – visai kitokia nei šiaip šarkos. Ne patauška, ne bastūnė, o tylenė ir tokia pat vieniša kaip eglaitė. Gal dėl to, kad žūtbūtinėse kautynėse su kėkštu neteko uode-

gos, tai yra iš jos liko vienintelė plunksna. Ilga ir šveitri kaip kalavijas, užtat juokinga. Šarka mėgo tūnoti po eglaitės šakomis ir spoksoti į lekiančias mašinas ir už stiklą šmėsciojančius žmonių veidus. Pamaži eglaitė prie jos prisirišo, nors jiedvi beveik nesišnekučiuodavo. Žinojo, jog šarka buvo pamilusi kranklį, bet šis ją paniekino, kai liko apipešiota... Taigi abi bedalės tylom pasibūdavo, ir abiem palengvėdavo.

O dabar čia pat Kalėdos. Eglaitė tą suprato iš stiprėjančio saku ir pjuvenų kvapo. Plentu vežė ir vežė jos nukirstas seseris. Pakibo pavojus ir jai pačiai. Lyg tyčia seniai besilankė bičiulė šarka. Gūdu ir neramu.

Tik staiga eglaitė pajuto, kaip pažįstamas sparnas perbraukė jai per viršutinę šaką.

- Atskridai! - nudžiugo eglaitė.

Šarka neatsiliepė: snape laikė kažkokį blizgantį daiktą. Ropštėsi su juo į medelio viršūnę.

- Ką darai? - nesuprato eglaitė.

- Tuoju sužinosi, - sumurmėjo paukštis, kažką uždėdamas ant viršūnės smaigalio.

Eglaitė sutriko. Norėjo nusipurtyti tą keistą daiktą, bet tada įžeistų savo bičiulę. Belieka laukti, kas bus toliau.

- O, dabar tu visai kitokia! - pasigėrėjo šarka, pakilus į orą ir sukdamą viršuje ratus.

Eglaitė mandagiai patylėjo, o pati sau tarė: „Kai tik nuskris - bemat nusimesiu.“

Tik šalimais sucypė stabdžiai. O varge! Sustoja automobilis, prasiveria durelės. Tas nelemtas daikčiukas viršūnėje bus pritraukęs dėmesį, ko gero, į kamieną vėl susmigs geležiniai dantys. Ak, ką ta šarka padarė!

Iš automobilio išlipo keturiese: du vaikai ir tėvai.

- Vajė! - aikelėjo mergaitė. - Kokia ta eglutė!

- Jos viršūnėje žvaigždė... deimantinė! - suplojo delnais berniukas.

- Tikriausiai ją papuošė pravažiuodami keleiviai, - spėjo tėtis.

- Tai ir mes, ir mes kuo nors papuoškime! - sušuko vaikai.

- Kaip tik vežamės gijų!

Vaikai atnešė iš automobilio sidabrinį gijų sruogą. Tėvas pakėlė berniuką ant rankų ir ėmė nešti apsukui eglaitę, o šis guldė giją nuo šakos ant šakos - vis žemiau, žemiau...

Po to visa šeima atsitraukė pasigėrėti, o vos jai nuvažiavus, sustojo kitas automobilis. Išlipo kita šeima.

- Mama, tėti, o mes? Kuo mes papuošime?! -
šaukė vaikai.

- Kad neturime kuo... - atsakė mama.

- Ogi riestainiais, - pasiūlė tėtis.

Bematant po eglaitės šakomis pakibo keli nemaži riestainiai. Prieš nuvažiuodami vaikai juos įsiūbavo.

- Oi! - susigūžė eglaitė dar tebesiūbuojant riestainiams.

Mat išgirdo pažįstamą blerbimą. Visu greičiu dūmė motociklas. Vėl, kaip anuomet, priekinis ratas kryptelėjo į ją. Ir sustojo prie pat šakų. Nenulipdamas nuo sėdynės motociklininkas ištiesė ranką į riestainį. „Tegu visus pasiima, tik manęs nelaužo“, - meldė likimą eglaitė. Bet kas gi čia? Motociklininkas nusimauna storą pirštinę, įsikiša delną kišenėn, panaršo, nieko neranda. Tada nukabina nuo priekinio stiklo plastikinę papūgėlę ir išspraudžia riestainio skylėn. Įsiūbuoja ir nuvažiuoja, o papūgėlė supdamasi lyg gyva linkčioja snapą pasislėpusiai po šaka šarkai.

Kas dėjosi toliau - eglaitė nespėjo gaudytis. Lyg susitarę stodavo ir stodavo automobiliai, išlipdavo keleiviai ir kuo turėdami dabino vienišą pakelės eglaitę. Greitai nei ant šakų, nei po šakomis nebeliko tuščios vietelės. Auksiniai riešutai, stiklo bum-

bulai, rojaus obuoliukai, žaislai, saldainiai, meduoliai, paveikslėliai, net lėlės karoliai, piniginytė, žybčiojančios šaltaugnės – nesužiūrėsi... Viliojantis gardumynų kvapas pasiekė net mišką, ir iš ten atskrido žvirblių pulkas. Jau taikėsi sudoroti skanėtus, bet išlindo šarka, švystelėjo ilgąja plunksna it kalaviju ir pagrasė:

– Tik palieskit!.. Šiukštu!

Išgąsdinti žvirbliai purptelėjo šalin, o eglaitė pavymui sušuko:

– Po švenčių atskrinkit!

Galiausiai plentas nurimo, įsiviešpatavo gili naktis. Kūčių naktis. Atplaukęs mėnulis nutvieskė papuošalus, ir eglaitė suspindo nežemišku grožiu. Tas pats kiškis, kadaise ją taip suniekinęs, bėgo ir neperbėgo skersai kelio. Sustojo kaip įbestas, var-taliojo akis ir vapėjo:

– Čia ta pati?.. Ta pati?.. Ta?

O iš eglyno jau sklido murmesys. Ten netvėrė pavydu jaunosios eglėlės:

– Už ką tokia grožybė Pakelės Murzei?

– Net nenukirstą išdabino!

– O mums nė pusės blizgučio!

– Kuo ji už mus geresnė?

Eglaitė klausėsi ir jautėsi it pasakos Pelenė, gavusi dailius drabužius ir pakliuvusi į karališką puotą.

- Nieko, - paguodė didelė eglė mažąsias, - greitai jokio papuošalo ant jos neliks. Bus dar murzinesnė.

- Ak pavydūnės! - neištvėrė šarka. - Gailite jai net tos vienintelės džiaugsmo dienos!..

- Tegu, - sukuždėjo eglaitė. - Juk to, kas dabar buvo, niekas neatims...

PLIKIS

Dailininkas Linas sėdėjo priešais tuščią drobę ir čiulpė tuščią pypkę. Dažai tiek pabrango, kad reikia gerai pasvarstyti prieš brūkštelinti teptuku. O ir tabako kaina tiek pašoko, jog belieka tuščią pypkę čiulpti. Va tik barzda nieko nekaštuoja, tai gali ją taršyti į valias. Ypač mąstydamas apie būsimą paveikslą. O ir kas jį benupirks, kam jį bereikia?..

Taip nelinksmi ponui Linui godojant, pro atvirą langą įskrido popieriaus lapas. Lyg nematomos rankos nešamas priplasnėjo prie stovo ir prigludo prie drobės.

„Koks vėjas jį atpūtė?“ – nusistebėjo dailininkas.

– Apverskite! – suskambo įsakmus balselis.

Ponas Linas apvertė lapą ir kitoje pusėje išvydo anglimi nupieštą nuogą berniuką. Jo apskritos akys žvelgė graudžiai ir priekaištingai it iš namų išvaryto šunelio.

– Matot? – pratarė berniukas. – Matot, kokį mane nupiešė?

– Taip, nekoki, – sutiko dailininkas.

– Ne tik nekoki, o nei šioki, nei tokį, – sukūkciojo svečias. – Ir dar pliką kaip tilviką!

- Nieko baisaus, - suramino dailininkas. Mat pats buvo piešęs pripiešęs galybę nuogalių.

- Kaip nieko baisaus? - pasipiktino berniukas. - Mergaitės apžiūrinėja, kikeną ir vieną vietą pirštu rodo. Nors prasmek iš gėdos. Ar kada pats stovėjęs plikas tarp panelių?

- Ne... niekada, - nusijuokė dailininkas.

- Užtat ir neatjaučiat kito. Prašau mane aprengti. Pro langą matydavau jus piešiant. Barzda ir pypkė kaip tikro dailininko! - pagyrė.

- Mielai pripiešiu tau kelnaites, - sutiko ponas Linas. - Daugiau nebedegsi iš gėdos.

Paėmęs juodą pieštuką, beregint apmovė berniuką glaudėmis.

- Bet, - nė kiek nenudžiugo berniukas, - man vis tiek nepatogu. Ar ėjot kada į svečius vienomis apatinėmis kelnėmis?

- Niekada.

- Taigi! O mane tokį varote, džinsais apauti galite. Ar turite širdį?

Sugėdintas dailininkas buvo bečiumpęs tą patį pieštuką, tačiau berniukas perspėjo:

- Man pagriso juoda, aš ne našlys. Noriu spalvotų džinsų. Ir su kišenaitėmis, užtrauktukais, pakabuku raktams.

- Gerai jau, gerai, - neprieštaravo dailininkas ir ėmėsi darbo. Radosi spalvoti džinsai, net šešios kišenaitės, galybė užtrauktukų ir pakabukas su rakteliu.

- Na va! - atsilošė ir patenkintas paptelėjo pypkę. - Galėsi staipytis prieš savo paneles kaip povas.

- Tai duokite povo plunksną! - pareikalavo svečias. - O prie plunksnos turi būti skrybėlė, o prie skrybėlės - šilko marškiniai su raukčiukais ant krūtinės!

- Na ir apetitas! - išsižiojo ponas Linas. - Ar ne gėda tau šitiek kaulyti?

- O jums ne gėda mane nuskurusį pamesti? - atrėžė berniukas. - Tupit ant dažų kaip šuo ant šieno, kai kitas pliku pilvu vaikšto.

- Ok... - teišmikčiojo dailininkas ir nebesiginčydamas nupiešė jam plačią skrybėlę su povo plunksna. Nepamiršo ir marškinių su raukčiukais ant krūtinės, su plačiomis kaip burės rankovėmis.

- Štai, - pasigėrėjo, - beveik kaubojus.

- Jeigu kaubojus, kur odinė liemenė su kirpčiukais ir buivolo rago sagomis? - griežtai paklausė berniukas.

- O varge varge... - sudūsavo dailininkas. Ir vis dėlto apvilko svečią tokia liemene, kokią ir pats būtų mielai apsivilkęs.

- Viskas, - taukštelėjo pypkę į stovą. - Drožk iš kur atėjęs.

- Basą varote? - išpūtė akis berniūkštis. - Kur jūsų sąžinė?

- Kad tave kelmas! - supyko dailininkas. - Norėsi mokasinių?

- Aulinukų. Su aukštais kulnais, kad mergaitės kaip į didelį žiūrėtų. Galit ir žiedą ant piršto užmauti. Su juoda keturkampe akimi.

- Bet daugiau nieko neprašyk, - įspėjo dailininkas, palinkdamas prie lapo. Baigęs apžiūrėjo ir pajuokavo: - Dabar ne tik nieko netrūksta, bet kai ko ir per daug.

- Per daug? - gižiai pakartojo svečias. - Kiti turi tranzistorius su ausinėmis, cigarečių „Kingas“, pilnas kišenes dolerių, o aš... ubago lazda.

Apdujęs Linas vėl griebėsi dažų, ir netrukus radosi dailutis tranzistorius, iš vienos kišenės išlindo storai prikimšta piniginė, iš kitos - butelis kokakolos. Gal bent dabar gobšuoлис apsidžiaugs ir padėkos?

- Man reikia dar vieno daikto, - kimiu balsu tarė svečias. - Taip reikia, kad be jo neišeisiu. Pažadėkite.

- Ar tai paskutinis prašymas? - paklausė Linas.

- Paskutinis.

- Tada pažadu.

- Duokite revolverį!

- Ką?!

- Pažadėjęt ir tesėkit! - priminė berniūkštis. - Kaip aš apsiginsiu, jei užpuls ir piniginę trauks arba džinsus maus? Norit, kad vėl plikas palikčiau? Vėl čia atlėkčiau? Vėl viskas nuo pradžių? Vėl pasaka be galo?

Jis taip šaižiai rėkė, kad ponas Linas sunerimo: išgirs kaimynai ir nežinia ką pagalvos.

- Ša, ša, - maldė rėksnį. - Gausi ta nelemtą revolverį, tik dink man iš akių.

Sukandęs dantis nupiešė revolverį, rankeną išspraudęs berniukui į delną.

- O dabar skrisk iš kur atskridęs, - griežtai tarė atsistodamas.

- Skrisiu, kai man bus sraigtasparnis. Skaičiuoju iki trijų. Vienas...

Jis pakėlė ir nukreipė ponui Linui į kaktą revolverio vamzdį. Dailininkas nutirpo. „O jeigu iš tikro

šaus?“ – išsigando ir nè pats nepajuto, kaip virpančia ranka šalia berniuko nupiešė sraigtasparnį.

– Dabar užsimerk! – įsakė berniukas neatitraukdamas revolverio.

Ponas Linas klusniai užsimerkė. Netrukus išgirdo burzgiant. Jau ūžia prie pat galvos, dar užkliudys... Tačiau atsimerkti bijojo: o jeigu gaus kulką į kaktą?

Pagaliau burzgimas nutilo. Dailininkas atsargiai pramerkė vieną akį. Aplink tuščia. Popieriaus lapas taip pat tuščias. Atvertė kitą jo pusę – irgi tuščia.

Ir tuo metu už lango driokstelėjo šūvis. kažkas gailiai suklykė. Pypkė iškrito ponui Linui iš burnos. Pripuolęs uždarė langą ir kniūbsčiomis prisispaudė prie grindų.

– Na ir prisipaišiau... – murmėjo grabaliodamasis pypkės. – Na ir prisipaišiau sau... ir kitiems ant galvos...

SENELIŪKŠTIS

Tadas Vladas – užgrūdintas keleivis. Kai įsitaisys priekinėje autobuso ar troleibuso sėdynėje – nė su kabliu neištrauksi. Niekada neužleis vietos vyresniems. Dar ko! Užtektinai prisisėdėjo per gyvenimą. Ir jau tikras malonumas jam klausytis, kai keleiviai ima gėdyti:

– Berniuk, ei berniuk, užleisk vietą senutei!

Tadas, žinoma, nė krust. Tik styro ant plikai skustos galvos ilgas plaukų šepetys – lyg išrėža iš ežio nugaros.

– Besarmati, kas tave tokį išauklėjo? – stebisi keleiviai.

– Dzindzės, – ramiai paaiškina Tadas čiaumodamas kramtuką.

– Šios vietos skirtos kūdikiams ir seneliams, o tu tik vienuolikos!

– Iš kur žinot? – ginčijasi Tadas Vladas. – Gal man jau šimtas dvidešimt?.. O gal du šimtai vienuolika metų! – springsta juoku.

– Tiek daug neturėsi, – labai rimtai jį nužiūri aukštas vyriškis. – Bet devyniasdešimt tikrai bus.

- Jis tik atrodo kaip berniukas, - priduria moteriškė, - o įsižiūrėjus atidžiau - visai sukriošęs seneliukas.

- Lakuota skiauterė akis klaidina, - aiškina trečias keleivis. - Atsiprašome, pone seneli, kad be reikalo jus gėdijome.

„Juokdariai, - šaiposi sau Tadas Vladas. - Nori šitaip mane iš krėslo išrūkyti. Neišdegs!“

Bet artėja laikas išlipti. Tadas stojasi, o aukštasis vyras turbūt pamano jį ketinant užleisti vietą motinai su kūdikiu ant rankų.

- Sėdėkite, garbusis seneli, - mygia Tada atgal. - Moteris dar jauna, pastovės.

- Kur matyta, kad šimtamečiai kitiems vietą užleisų! - stebisi keleiviai.

- Aš jo neprašiau, - teisinasi jaunoji motina. - Ne akla, matau, koks karšinčius.

Ne, Tadaui tikrai metas išlipti, net padai dega. Strykteli kaip ant spyruoklės.

- Sakau, sėdėkit, - grūda jį atgal į krėslą ilgšis. - Mes gerbiame senatvę!

Kas čia darosi? Tadas Vladas sunerimsta ne juokais. Rangosi it vijūnas, veržiasi iš krėslo, bet vyriškio delnas kaip plieninis. Ir lyg tyčia - kontrolierius. Kur buvęs, kur nebuvęs, tiesiai prie Tado:

- Bilietas!

- Pasaulio galas! - net suūžia keleiviai. - Iš šimtamečio bilieto reikalauja!.. Jis į prosenelius jums tiktų! - gėdina kontrolierių. - Ar maža berniūkščių zuikių?

- Atsiprašau! - susigaudo kontrolierius. - Vis per tą skubėjimą... Ramiai keliaukite, didžiai gerbiamas senasis pone! - nusilenkia Tadui nelyginant kokiam grafui.

Tadas net išsižioja, kramtoma guma iškrenta ir prilimpa prie sportbačio. Vėl stosis ir vėl bergždžiai: delnas kaip slėgtuvas ant peties.

- Man gi lipti reikia! - suinkščia.

- Žinau, - linkteli ilgšis. - Abu lipsim. Palaikysiu, pavėdėsiu, jei reikės - ir panešėsiu. Senatvė ne juokai!

- Ne juokai! - choru kartoja keleiviai, tik viena mergiūkštė su marga kuprine prunkšteli: matyt, negerbia senatvės.

- Betgi jau... jau pravažiavome stotelę... - memlena Tadas.

- Nieko, su manimi neprapulsi, - ramina vyriškis. Pagaliau jiedu išlipa lauk.

- Esu karatistas, mano šventa pareiga pagelbėti seniems ir silpniems, - šneka ilgšis, gniauždamas

Tado alkūnę. – Matote, koks ledas, nė nepajusite, kaip slyst! seni kaulai trokšt!.. Pavojinga vienam vaikščioti, seneliuk.

– Aš noriu namo!

– Į namus ir vedu, – parodo ilgšis baltų plytų namą.

– Man tenai nereikia!

– Reikia, pats pamatysi, kaip reikia, – tikina palydovas.

Ūmai Tadui topteli siaubinga mintis: jį nori pagrobt! Juk tiek rašoma kalbama apie dingusius be žinios vaikus!

– Paleiskit! – suklykia per visą gatvę. – Gelbėkit!.. Mane grobia!

Vyriškis paleidžia Tado alkūnę ir sugriebia už kuodo. Nustebusiems praeiviams aiškina:

– Pas kirpėją vedu, užtat spardosi kaip ožys.

Žmonės juokiasi, o Tadas, praradęs viltį išsivaduoti, gailiai prašo:

– Dėdyte, paleiskit... Ma... mama verks...

– Ką?! – išpučia akis vyriškis. – Tai bent!.. Jūs turite mamą?! Kiekgi jai metų, kai pats šimtmetis?.. Ko gero, seniausia pasaulio gyventoja?..

– Noriu namooooo... – bliuna Tadas Vladas.

– Kaip tik atėjome, – nuramina palydovas.

Jiedu stovi priešais duris, šalia kurių iškaba SENELIŲ NAMAI. Vyriškis veda Tada ilgais koridoriais – matyt, ne kartą čia buvęs. Pagaliau pasibeldžia į vienas duris ir įeina į kambarį.

– Ponia direktore, – taria oriai moteriškai už rašomojo stalo, – atvedžiau be galo seną seneliūkštį. Vargšelis glaudėsi priekinėje autobuso sėdynėje, o iš ten jį varė jaunesni, ir tada nabagėlis prisipažino turįs šimtą dvidešimt metų.

– Ko gero, persūdė, – tiriamai nužvelgia Tada direktorė.

– Taip, taip! – linkčioja Tadas. – Aš pajuokavau.

– Duočiau jam, – tęsia direktorė, – šimtą penkerius, ne daugiau.

Tadui Vladui plaukai pasistotų, jei nebūtų stati!

– Tokio seno daugiamečio, – maloniai šypsosi direktorė, – mes dar neturėjome. Tikra garbė mūsų namams!.. Garbusis ilgaamžis, – kreipiasi į netekusį žado Tada, – mane ypač žavi, kad tamstelė lygiuojiesi į jaunimą, lakuoji kuodą, rengiesi kaip paauglys!.. Taip ir reikia. Būsime geras pavyzdys mūsų apkerpėjusioms bobulėms ir senoliams, kaip nepasiduoti senatvei... Įnešite gaivaus vėjo į mūsų apsamanojusius namus... Betgi eikime.

Ji žvaliai juodu veda kitu ilgu koridoriumi. Tadas vos velkasi, kojos it medinės, nugara lenkiasi į kuprą, tik skiauterė šiaip taip laikosi, bet ir toji turbūt pražilusi. Direktorė įkopia į antrą aukštą, atidaro duris:

- Štai čia. Kambarys saulėtas, su balkonu, galėsite lesinti zyles ir žvirblius, gėrėtis apšerkšnijusiu karklu. Visa, kas geriausia – mūsų seniausiam... Va, pone, jūsų lova, chalatas, šlepetės, dantų šepečukas... basonas. O čia, kad nenuobodžiautumėt, jūsų kaimynas.

Tikrai: kambario kampe guli žilabarzdis senis. Kažką murma, krenkščia.

- Vargšelis pusiau suparalyžiuotas, – paaiškina direktorė. – Čia įprasta pagelbėti už save silpnesniems, tad galėsite jį pamaitinti iš šaukšto, išnešti naktinį puodą, spjaudalų indą...

Ji pasigręžia į Tada Vladą, taip pat beveik suparalyžiuotą.

- Nieko, – paguodžia, – naujoje vietoje visada truputį nejauku. Priprasite ir būsite net labai patenkintas... O dabar prašome persirengti, drabužius paimsim į saugyklą... Atsidžiaugti negaliu, – taria palydovui, – kad atvedėte mums tokį nuostabų senioką. Suroošim prisiminimų vakarą, papasakos

apie balanos gadynę, meškų akademijas, per televiziją parodysim...

- Maža to! - iškilmingai praneša ilgšis. - Jis gi turi dar gyvą motulę!.. Ji Napoleono žygį prisimins, carą ir marą!

Jiedu išeina, palikę Tada persirengti ir įsikurti.

- Broleli, - gailiai sukrenkščia ligonis, - kaimynėli, padėk man atsisėsti... nepagaliu.

Tadas nedrįsta atsisakyti. Prisiartina ir stovi nežinodamas ką daryti.

- Atklok, - moko senukas, - va taip... Dabar suimk už pažastų... atsargiau. Seneliai kaip puodeliai - bemat susikulia, pats žinai... Kelk... ak ak... viskas sopa...

Tadas nusistebi, jog senukas toks lengvutis. Vieni kauleliai, o ir tie patys lyg tuščiaviduriai. Net baugu, kad subyrės.

- Dėkui, brolau... - Senukas ilgai kriukuoja tarsi sunkų darbą dirbęs. - Tikra nelabątvė toji senątvė... ligų kaip blusų prilindę... Visi baidosi, niekam nereikalingas... Kai dar su lazdeliote pavaikščiodavau, vis su kuo šnekteledavau, o dabar... Betgi tu ir spritnas, nors už mane vyresnis... - Jis pakreipia į Tada pusiau aklas akis. - Kiek, sakai, tau metų?..

...Netrukus ilgoje Kalvarijų gatvėje praeiviai vos spėjo trauktis iš kelio bėgančiam berniūkščiui. Nešė kudašių kojomis nesiekdamas žemės, o ausys kažko liepsnojo it žarijos. Vieną po kito lenkė autobusus ir troleibusus, tik kažkodėl nė į vieną nesėdo, nors stotelėse prieš pat nosį atsiverdavo durys...

ANTRAS GURKŠNIS

Jonė sėdi ant lopytos sofas ir varto dvi knygeles. Viena apie milžinus, antra apie nykštukus. Sudeda jas greta ir palygina piešinius. Mergaitė vos pasakaito, bet skaito. Todėl pasakytų, kad nykštukai linksmesni už milžinus – gal kad mažučiai ir visada it žvirbliai būriu. O milžinai niūresni, gal kad vieniši ir vargiai gali pasislėpti. Koks nedorėlis pykšt! iš šautuvo – ir griūva milžinas kaip ilgas. Mergaitė susimąsto: o jeigu jai reikėtų pasirinkti, kuo būti – milžine ar nykštuke? Patogiau nykštuke: šmikšt it pelytė po sofa, kai girti dėdės barasi ir mušasi nežinia ko... Arba kai mama pasileidžia su jais kvatotis nežinia kaip... Bet ir milžine būti neblogai: čiuptų tuos dėdes už pakarpu ir sviestų už jūrių marių, kad kelio atgal nesurastų...

Kad esama tikrų milžinų, Jonė neabejoja: senelė dar jauna savo akimis mačiusi. Prie šulinio stovėjusi, kai nuo miško ėmęs artėti, didėti, batų aulai kaip šulinio rentiniai. Ėjęs ir praėjęs, nei labas, nei sudie leisgyvei iš baimės senelei. Turbūt šulinį užkerėjęs, mąsto mergaitė, nes po to, sendama vandenį,

senelė paslydo ant ledo, trenkėsi galva į rentinį, ir po senelės... po...

O nykštukai? Gal ir juos senelė matė, bet jau niekad nepasakys. Na, sumeta mergaitė, jeigu esama tikrų milžinų, turi būti ir tikrų nykštukų. O netikrų prisižiūrėjo tiek ir tek, kol televizorius buvo sveikas. Dabar šit riogso pramuštu ekranu, mat dėdė Alfonsas sviedė stiklinę į dėdę Kostą, o pataikė į ekraną. Ir po televizoriaus... po...

Staiga mergaitei išsipučia šnervės: pro langą įsismelkė pasakiškai gardūs kvapai. Tai antrame namo gale Astos mama troškina kepsnį. Dažnai troškina... Jonei sugurgia pilvas. Prieina prie stalo, nors puikiai žino, kad nieko valgomo neras. Du sykius apžiūrinėjo. Va tik atdaroje konservų dėžutėje aliejaus likučiai plaukioja ant vandens... ne, ant degtinės, pauosto Jonė. kažkas netyčia šliūkštelėjo... Vėl muša į nosį gardūs kvapsniai, nors kumštį graužk! Ir mergaitė neištveria: užsiverčia skardinę ir vienu ypu išgeria.

Karštis trenkia į gerklę, į krūtinę, į galvą. Viskas susiūbuoja, lubos pakyla iki dangaus, ir įžengia milžinas. Išima kažką iš kišenės ir atsargiai stato ant televizoriaus. Betgi tai nykštukas!

- Laba diena, Jonyte, - ataidi pažįstamas balsas iš apačios.

Senelė! Stovi ant milžino bato apsikabinusi aulą - tokį patį kaip šulinio rentinys.

- Tu norėjai, - kalba senelė, - sužinoti apie milžinus ir nykštukus. Štai ir atvedžiau juodu, tegu patys paaiškina.

- Klausinėk, nebijok, - paragina milžinas plonytėliu balsu.

- Išdėsime kaip mokėsime, - žada nykštukas sturutėliu bosu.

Jonę suima juokas: didžiulis ciepsi, mažylis dudena. Vieno akys lyg ratlankiai, kito lyg pipirai. Bet nuo jų žvilgsnių Jonei nė kiek nebaugu, dargi smagu: čia pat senelė. Tik katrą pirmiau kalbinti? Gal nykštuką, mažas mažą geriau supras.

- Iš kur atsiranda nykštukai? - klausia.

- Labai paprastai, - sududena mažylis. - Mes buvome vaikai, paprasčiausi vaikai. Ir gyvenom tarp negerų suaugėlių...

- Kaip ir aš! - įsiterpia mergaitė.

- Ir pamanėme, išsigandome, jog užaugę patys tapsime tokiais pat beširdžiais ir savanaudžiais. Todėl užsibūrėme nebeaugti. Taip ir likau bamblys, tik barzda, - timpteli, - auga ir auga, kad ją kur!

Dabar mergaitė užverčia galvą aukštyn:

- O jūs?

- Mes, - pritupia milžinas, - taip pat buvome vaikai, taip pat suaugėlių nemylimi ir skriaudžiami. Ir todėl užsibūrėme užaugti iki dangaus, kad jie negalėtų iš mūsų tyčiotis nei badu marinti. Ir kad patys galėtume juos pabauginti.

- Viskas aiškių aiškiausia, - linkteli mergaitė, - kitaip ir būti negalėjo.

Nykštukas duria smiliumi į piešinius knygelėse:

- Ar mes panašūs?

- Panašūs, tik judu gyvesni, įdomesni ir... ir...

- Ir?

- Geresni.

- Ir tu nebloga, - giria milžinas. - Sumani, drąsi, skaitanti... Iš kur tiek knygelių gavai?

- Astos mama dovanojo, - parausta Jonė; gėda, kad jos mama - nė vienos.

- Žiū, - sukrunta milžinas, - lubos jau leidžiasi, laikas eiti... Gal turi kokį prašymą?

- Nesidrovėk, rešk! - akina nykštukas.

Jonė susimąsto: gal prašyti torto? Gal neragautų bananų? Pasakiškai kvepiančio kepsnio?

- Norėčiau, - prataria, - kad būtų... būtų...

- Kad būtum milžinė? Nykštukė?

- Kad mano mama būtu...

- Kokia?

- Kaip Astos mama... Gera.

Nykštukas taip užsismaukia kepurę, kad tik barzda regėti. Milžinas nuleidžia galingas rankas, kuriomis lengvai ažuolą išrautų.

- Šito aš negaliu, - prisipažįsta, ir dabar jo plo-nytis balsas kaip tik.

- Nei aš, - burbteli nykštukas iš po kepurės. - Nebent... nebent ji pati užsiburtų...

Senelė gi tyli tebeapsikabinusi batą, o jo aulu nuvirvena žemyn ašarų srovelė.

Milžinas įsideda nykštuką kišenėn ir žengia tolyn.

- Kada vėl ateisite? - nuliūsta mergaitė.

Jokio atsako.

- Senele, - tiesia ji delnus, - nors tu pasilik!

Vėl nė žodžio.

- Žinau! - šaukia pavymui mergaitė. - Kai kitą gurkšnį išgersiu, kai lubos vėl pakils, tada vėl ateisit! Žinau!

Milžinas sustoja kaip įbestas. Senelė atgręžia susirūpinusį veidą ir taria dukraitei:

- Jeigu bus antras gurkšnis, būtinai bus ir trečias, ketvirtas... devintas... Ir po tavęs...

Visi trys išnyksta. Mergaitė atsigodėja. Keliasi nuo grindų. Dairosi. Lubos žemai. Viskas kaip buvę. O skardinė? Tuščia...

- Ir bus po manęs... po... - kužda mergaitė.

SMAUGLIO NUGALĖTOJA

Austė pirmą kartą svečiuojasi pas Emilę. Mergaitės dar dorai nesusipažinusios, nors gyvena toje pačioje laiptinėje. Mat Emilė čia atsikrausčiusi vos prieš dvi dienas. Pasieniais dar kūpso kaugės knygu, kampe styro susuktas kilimas, palangė užversta indais, o jau ryšulių, ryšulių!

- Kaip čionai įdomu! - pavydžiai dairosi Austė ir persirita per vieną ryšulį, kitą.

Emilė nieko nesako. Jos akys liūdnos. Niekaip negali pamiršti palikto buto, kur tiek gerų draugų turėta. Ir kaip reikės priprasti prie svetimo namo, prie naujo kiemo, prie nepažįstamų vaikų... Ne, purto ji galvą, niekada čia nepriprasiu. Štai ir šita riestanosė Austė - argi ją palyginsi su puikia pasakore Egle, kuri kiekvieną radijo pasaką atmintinai išpyškindavo, žodis žodin!..

O Austė tebedūksta ant ryšulių negalėdama atsidžiaugti:

- Kad visur taip būtų! Gali nors galvom eiti, ir niekas nebars, kad sujaukei tvarką!

- Teisingai, - linkteli galvą Emilė, - kur tvarkinga, ten nepadūkinėsi.

- Kurgi! - atsidūsta Austė. - Tik ir girdi dieną vakarą: netampyk užuolaidos, negarankščiuok kilimo, nenumesk vazos, nejudink paveikslo, padėk į vietą žirkles... Visai kaip kalėjime, jokio skirtumo.

- Ką, tu buvai kalėjime? - nustemba Emilė.

- Dar ne, bet vienas mano pažįstamas jau du kartus sėdėjo, - pasigiria Austė. - Tikras banditas, galvažudys!

- Tu pažįsti galvažudį?! - net atšlyja Emilė. - Tai gal... jis mūsų laiptinėje gyvena?

- Ne, negyvena, nebijok, - nuramina Austė. - Aš tik pasišnekučiauvau su juo parke, ant suoloelio.

- Ir nebijojai?

- Nė truputėlio. Nors turėjau va šitą rankinuką. Žinai, kas jame buvo? Taip: septyni litai, auskarėlis beveik sidabrinis, žiedas su akute beveik deimantine ir vertybiniai popieriai.

- Vertybiniai popieriai? Kas tai yra? - nesupranta Emilė.

- Tas pats kaip pinigai, tik dar brangesni, - rimtai aiškina Austė. - Sėdžiu tada ant suoliuko, laikau brangų rankinuką ir kalbuosi su plėšiku, o jis ne tik manęs neapiplėšia, bet pats duoda pakelį kramtukų. Žinai, kodėl? Todėl, kad su jais reikia gražiuoju... Man dar liko du kramtukai, vieną tau duosiu.

Austė išima iš rankinuko pakelį ir vaišina Emilę. Ši atsargiai dedasi į burną, rodos, tuoj išspjaus.

- Nebijok, - ramina Austė, - jau keturis sukramčiau, ir nieko.

Ji patogiai įsitaiso ant didžiausio ryšulio ir pasideda ant kelių rankinuką.

- Kaip dailiai karoliukais išsiuvinėtas! - gėrиси Emilė.

- Pati siuvinėjau.

- Pati?! - negali patikėti Emilė.

- O kas čia tokio? Įveri siūlą į adatą, paskui karoliuką į adatą, smeigi, veri, vėl smeigi... Aš dar staklelėm moku juostas austi, vašeliu staltiesėles nerti, o virbalais jau du šalikus numezgiau... tiesa, dar iš šiaudelių lėlei skrybėlaitę nupyniau.

Emilė net susigūžia: pati tiek nedaug temoka! Kad tik Austė nepaklaustų. Todėl pati užduoda klausimą:

- O kokių dar mergaičių mūsų laiptinėje gyvena?

- Visokiausių... Bet tokių, kur buvo Brazilijoje, tik aš viena.

- Tu buvai Brazilijoje?! - išsižioja Emilė.

- Taip, - nė kiek nesididžiuodama sako Austė. - Ten ir rankinuką išsiuvinėjau, indėnės karoliukų davė.

- O kaip tu pakliuvai į Braziliją? - domisi Emilė.

- Tėtis išvažiavo ten filmuoti krokodilų, - mielai aiškina Austė. - Tai vadinasi komandiruotė. Ir pasiėmė mane. Gyvenome trobelėje, bet ne džunglių viduryje, o šone, prie upės, rodos, Amazonės. Toli stūksojo kalnai su sniego kepurėmis. Kai tėtis išeidavo, likdavau viena, gerai užsirakinusi. O vieną sykį pamačiau kieme beždžionėlę, rodos, makaką, ir išbėgau su ja pažaist. O sugrįžusi pamiršau užsirakinti. Kaip dabar atsimenu: sėdžiu, geriu mango sultis ir jaučiu, lyg virvė aplink mane vyniojasi... Mat smauglys buvo spėjęs išliaužti. Išsigandusi kad šoksiu, noriu nusimesti, atvynioti... Bet nieko o nieko negaliu, žinai, kokie jie stiprūs, kiek medžiotojų uždusino ir prarijo... Ir man jau kaklą smaugia. Pamėlynavau visa... Šiaip ne taip išpuoliau laukan... Klykiu va taip: aaaa...

- Cha cha cha, - neištveria Emilė.

- Netiki? - surimtėja Austė. - Manai, prasimanau?

- Žinoma. Melų puodas.

Keista, bet Austė nė kiek nesupyksta. Atrodo, tik ir laukė pasišaipant. Net veidas jai prašvinta. Neskubėdama atsega savo dailių rankinuką, ištraukia spalvotą nuotrauką ir paduoda Emilei.

Nuotrauka atviruko dydžio, joje visu ūgiu stovi Austė, ištiesusi į šonus rankas. Aplink jas ir kaklą apsiranęs tikrų tikriausias smauglys, jokios abejonės. Šalia auga palmė, toliau teka upė, dunkso kalnas – viskas lygiai taip, kaip nupasakota.

– Brr! – pašiurpsta Emilė. – Būčiau iš baimės numirusi.

– Buvau beveik numirus, – linkteli Austė.

– O kaip gyva išlikai? – stebisi Emilė.

– Kai likau beveik pasmaugta ir visa mėlyna, tėvelis sugrižo, baigęs krokodilus fotografuoti. Tai ir mane žybt! nufotografavo, tada šoko prie smauglio ir perpjovė pusiau. Kaip dešrą: čiakšt! Man po kojų plump! dvi smauglio pusės: viena uodeguota, kita galvota.

Emilė atidžiau įsižiūri į nuotrauką.

– O kodėl tu šypsaisi su smaugliu ant kaklo? – stebisi.

– Kodėl?.. Todėl, kad pamačiau ateinant tėtį! Kad supratau esanti išgelbėta. Kas nesišypsotų iš džiaugsmo? Dar kiek – ir smauglio pilve... manai, įdomu?

Emilė beveik nesiklauso, apžiūrinėja apkrautą palangę, lyg kažką prisiminti norėdama.

- Ar ir dabar vadinsi melų puodu? - klausia Austė atsiimdama nuotrauką.

Emilė be žodžių eina prie krūvelės albumų. Atsiveria vieną, kitą, vartydama kalba:

- Prisiminiau... prisiminiau, kad ir aš buvau kelia-vusi... po Indiją.

- Tu buvai Indijoje? Nejaugi? - netiki Austė.

- Ten mano mama buvo išvažiavusi rašyti knygos apie beždžiones, - ramiai pasakoja Emilė. - Ir pasi-
ëmė mane, kad pamatyčiau pasaulio... Tik mudvi gyvenome ne namelyje džunglių pakrašty, o maharadžos rūmuose. Sykį sėdėjome žavingoje terasoje ir mama aprašinėjo beždžioniukų, rodos, goriliukų, nuotykius. Tik iš kažkur atsiradęs dramblys griebė mane straubliu ir užsikėlė ant nugaros. Mama turėjo ant kelių fotoaparata, čakšt! ir nufotografavo, o dramblys jau neš mane į savaną, bet...

- Bet kaip bjauriai tu meluoji! - pasipiktina Austė.

- Ogi žiūrėk!

Dabar jau Emilė paduoda Austei nuotrauką. Taip pat spalvotą, tik didesnę. Čia iš tikro stovi dramblys milžiniškomis ausimis, o jam ant sprando sėdi Emilė.

Austė varto nuotrauką, apžiūrinėja iš visų pusių, net pauosto.

- O kodėl nematyti maharadžos rūmų nei tos žavingos terasos, nei nieko? - klausia.

- O todėl, - atsakė Emilė, - kad dramblys viską užstoja. Matai, koks milžinas. Jo vienas straublys kaip visas tavo smauglys.

- Pasakė! Mano smauglys lengvai tavo dramblių apsvyniotų ir kaip viščiuką susmaugtų!

- O mano dramblys savo pėda suplotų tavo smauglį kaip makaroną!

Mergaitės atsistoja viena priešais kitą - įraudusios, šnopusdamos. Atrodo, jau kibs į plaukus.

- Manai, nežinau, jog tavo dramblys iš zoologijos sodo? - šaukia Austė. - Kas tik nori, tas užsilipa kopėtėlėmis ir už dešimt litų fotografuojasi! Tokia tavo Indija išmeluota!

- O tavo smauglį, - nelieka skolinga Emilė, - cirkas atvežė. Tokia tavo Brazilija! Kas užsimanė, tas fotografavosi už tą patį pinigą... prie nupieštos palmės.

Austė neatsiliepia. Atsistoja prie lango ir nusuka Emilei nugarą.

- Tu pirmoji pradėjai, tai ir turėk, - sako Emilė.

- Einu namo, - atsiliepia nupuolusiu balsu Austė.

Perlipa per vieną ryšulį, kitą. Prieina prie durų. Apgniaužia rankeną.

- Bet staklelėmis, - sušnabžda, - staklelėmis
tikrai moku austi.

Emilė vos vos šypteli.

- O mane ar pamokytum? - klausia.

- Žinoma! - net pašoka Austė. - Tuoju atsinešiu.

Ir šaute iššauna pro duris, kad greit sugrižtų.

RIEDUČIŲ SKRYDIS

Iš kur jis atsirado – tas berniūktis su riedučiais? Nuo ryto iki vakaro duodasi asfaltuotais takais šalia aerodromo. Matyt, tie patogūs takai čia ir atviliojo. Vietiniai gyventojai jo nepažįsta.

– Kas jis per vienas? – pašnairuoja.

– Iš Brolių gatvės, – aiškina ponija Aurelija, viską apie visus žinanti. – Eidis vardu, viena ranka pritraukta poliomielioto. Motina girtuoklė, o tėvas... – Ponia Aurelija paplasnoja abiem delnais.

– Eitų laikraščius pardavinėti. Ar automobilių stiklų valyti, – burba gyventojai. – Maža, kad lėktuvai ausis išūžia, tai dar šitas su savo...

Atrodo, Eidis nė mokyklos nelanko, nes kada gi? Ant ratukų priešpiet, ant ratukų popiet. Čia pritūpdamas, čia išsitiesdamas sklendžia kaip šikšnosparnis. Ims ir pašokęs ore apsisuks, jau skries atbulom, bet vėl apsisuks ir zigzaguos kaip slidininkas tarp lazdelių. Jau jau užlėks ant praeivio, bet paskutinį akimirksnį išsilenks ir nurūks, palydėtas aiktelėjimo arba keiksmo... Sykį pikta ranka nusviedė jam skersai kelio šakalį. Riedučiai užkliuvo, ir berniukas išsitiesė kryžiumi ant asfalto. Atsikėlęs nusišluostė

kruvinus delnus į kelnes ir vėl leidosi į nepabaigiamas keliones.

Artėjant vakarui, jis patraukdavo namo – neskuobėdamas, vis lėtyn... Kas jo taip nelaukė Brolių gatvėje? Juk dar niekas nebuvo jo pasigedęs, neatėjęs ieškoti, neraginęs:

– Eidi, namo!.. Mama barasi... Vakarienė aušta...

Niekas nematė jo valgant ar bent ledinuką čiulpiant. Liesas ir lengvutis it pripūstas oro, atrodo, ir mito oru. Išblukusių akių žvilgsnis bėgo nuo žmonių, niro į tolumas, kažko ieškodamas ir nesurasdamas...

Bet vieną sykį...

Tada jis kaip paprastai raitė aikštelėje sukinius, ir pasižiūrėti sustojo mergaitė. Laikė delne ilgą šokoladėlį ir lyg pakerėta spoksojo į ratukų siautimą. Net nusibraukdavo nuo kaktos geltonus karčiukus, kad netrukdytų žiūrėti. Kai Eidis stabtelėjo, pribėgo prie jo, perlaužė šokoladėlį pusiau ir ištiesė:

– Imk, gerai?

Eidžio šnervės išsipūtė nuo gardaus kvapo. Jau buvo beimaš sveiką ranka, bet pažiūrėjo į pilkas mergaitės akis ir išdidžiai papurtė galvą:

– Neimu!

Mergaitė tirštai paraudo, o jis nuskuodė kaip laukinis elnias. Pilkaakė daugiau nepasirodė. Todėl

nesužinojo, kaip dažnai berniukas po to sukiojosi aikštelėje ir vis dairėsi, lūkuriavo...

Bet buvo dar vienas dalykas, dėl kurio berniukas sukiojosi šalia oro uosto. Lėktuvai! Ypač pakylantys. Ryte rijo juos akimis, visas įsitempęs it styga. Ratams atsiplėšiant nuo žemės, pats pasistiebdavo, rodos, jau jau pakils...

Sykį aerodromo aptvare sužiojėjo skylė. Kas galėjo pradaužti bloką sandūrą? Eidis nustebeęs tyrinėjo skylę, sukdamas pusračius šalimais, kol sustojo. Ir nė pats nepajuto įlindęs į uždraustą zoną. O asfalto bekraštybė!.. Tačiau važinėtis nesiryžo, lūkuriavo. Tik tolumoje sužė ir išniro lėktuvo snapas. Artėja, sukasi į šoną, pavažiuoja ir sustoja. Ūžia kriokia vis garsiau, nekantriau, tarsi kažko laukdamas ir ragindamas. Ir Eidis nebeištveria: pasileidžia jo link kiek įkabindamas. Jam priartėjus prie uodegos, lėktuvas, tarsi to laukęs, pasineša važiuoti. Greitai, greičiau, visu greičiu – o įkandin neatsilikdami riedučiai. Milžinas ir nykštukas – vienas pasukui kitą – kurtinančiame ūžesyje, lyg lenktynių eitu. Šit jau lėktuvo ratai plėšiasi nuo žemės, plėšiasi ir riedučiai. Galinga oro srovė, o gal nežinoma jėga pasičiumpa ir neša kelia berniuką aukštyn, aukštyn, prie bekraštės dangaus krūtinės...

Nuo oro uosto stoties skuba uniformotas tarnautojas. Kažką šaukia, mosuoja lazdele. Atbėgęs ton vieton, kur pakilta lėktuvo, atidžiai dairosi. Aplinkui tuščia. Bet ne. Kažkas tolėliau kūpsio, vos įžiūrimas. Tarnautojas prieina arčiau: nukritęs riedučių ratelis... Pakelia, apžiūri: visai nudilęs. Ir viskas. Nieko daugiau.

Lėktuvas jau tolokai. Už jo – taškelis.

Uniformotas žmogus patraukia pečiais, nusviedžia ratelį tvoros pusėn ir sugrižta atgal...

KOKOSINIS ŽIOPLYS

Ko gero, nè viena mergaitė visame mieste taip nesisaugo užpuoliku kaip Audrė. Mat pavojai tyko kiekviename žingsnyje, net einant į mokyklą gali be pėdsakų prapulti kaip džunglėse ar klastingose pelkėse. Tik užsižiopsok – ir sveika dingusi! Nėra dienos, kad apie tai nesisuktų kalba namuose.

– Va, va! – purto laikraštį tėtis. – Dar vienas šiurpulingas įvykis!

– Koks, koks? – suklūsta mama ir senelė, o Audrė kitame kambaryje pastato ausis.

– Nagi bernas su daiktu, panašiu į pistoletą, užpuolė sodyboje vienišą senutę ir liepė pasakyti, kur slepia pinigų. O kad šioji nesakė, tai...

– Tai ką? – sulaiko kvapą visa šeima.

– Surišo ir karštu lygintuvu taip pasvilino kojų padus, kad klykdama viską išdėjo.

– Vargšė... – atsidūsta moterys.

– Pati kalta, – griežtai taria tėtis. – Gyventi vieniemyje ir laikyti pinigų namuose, o ne banke – žiopybių žiopybė!

– Girdėjot, ką pasakojo per radijo kriminalinę kroniką? – prisimena mama. – Trys nepažįstami vyrukai

gatvėje užkalbina merginą... Audre, – šūkteli į gre-
timą kambarį, – klausyk ir dėkis į galvą!.. Trys skus-
tagalviai maloniai šnekina merginą, vaišina šokola-
diniais saldainiais, siūlosi pavėžėti iki jos namų. O
toji naivuolė...

– Žioplė, – pataiso tėtis.

– Ramiausiai įsėda į automobilį, ją nuveža miškan,
ir... – Balsas pereina į tylų šnibždesį.

– Ką? Ką miške jai padarė? – netveria smalsumu
Audrė.

– Per anksti tau žinoti, – atsiliepia mama. – Kai
turėsi lytinio auklėjimo pamokas, viską paaiškins.

– Bet aš noriu dabar! – spiriasi mergaitė, tačiau
senelė beklojanti kitą nutikimą:

– Vienas vyriškis... berniukui, visai dar vaikui...
šokoladinį saldainį... nosine užrišo burną... į maši-
nos bagažinę... – Kalba pereina į šnabždesį, ir
Audrė, kad ir kaip stato ausis, tegirdi vien dusliuo-
sius priebalsius.

– Jėzau, Jėzau, kas dedasi! – baigdama suvaitoja
senelė.

– Aišku, – sako tėtis, – tai lytinio maniako darbas.

– O kas yra tie maniakai? – atsistoja tarpduryje
Audrė.

Suaugusieji keistai susižvilgčioja, mama pakartoja:

- Sakiau, sužinosi per lytinio auklėjimo pamokas.
- O kas yra lytinis? - vėl nori žinoti mergaitė.

Tėtis paslepia galvą laikraštyje, senelei kažko prireikia virtuvėje, o mama užverčia akis į lubas ir sumurma:

- Tą irgi sužinosi per lytinio auklėjimo pamokas.
- Oi, - susizgrimba tėtis, - tuoj rodys juodąją kroniką, įjunkit televizorių.

- Gal smulkiau papasakos apie mergaitę, kurią užsmaugė nosine, - atsiliepia iš virtuvės senelė.

- Ir aš noriu pažiūrėti! - veržiasi Audrė.

- Kad vėl šokinėtum per miegus? - perspėja mama. - Klokis patalą, seniai laikas į lovą.

Audrė nenoromis taiso patalą, gulasi, girdi, kaip kažkas sandariai uždaro duris. Nejaugi ji tikrai šokinėja per miegus? O kas bus, jeigu pro langą iššoks? Arba koks skustagalvis, kaip jis?.. lytinis maniakas nusileis nuo stogo ir pats iššoks į kambarį - kas tada? Ir ką reiškia tie nutylėjimai, keisti susižvilgčiojimai, šnibždesiai? Tamsus paslapčių tinklas gaubia mergaitę, sušmėkščioja lyg sapnai, lyg vaizdiniai: raudonai įkaitęs lygintuvas, didelė languota nosinė ir

saldainiai, daug daug saldainių: riešutinių, kokosinių, ananasinių – žodžiu, šokoladinių...

Rytą eiti į pamokas visai nebaugu: gatvėse apstu mokinių ir skubančių į darbą praeivių. Tačiau sugrįžti kas kita – juo tolyn nuo mokyklos, juo žmonių retyn, o šit ir visai tuščia gatvelė. Tik nereikia žiopsti!.. Saulė žilpina akis, kuprinė lyg akmenų prikrauta, vos kojas pavilkti gali, o čia dar vienas batelis smukčioja įsmaukdamas kojine. Audrė pasilenkia prie kulno ir tempia kojine aukštin. Tik valandėlę užsižiopso, ir to pakanka, kad panosėje išdygtų du didžiuliai juodi pusbačiai.

– Sveika, panele, – sududena vyriškas balsas.

Nustėrusi mergaitė pakelia akis: priešais stypso vyrukas tamsiais akiniais ir trumputėliais plaukais – gal skustagalvis, gal kirptagalvis.

– Ar nepasakytum, – klausia, – kur yra Kuosų gatvė? Jau trečią ratą suku, – mosteli į netoliese stovintį automobilį, – ir niekaip nesurandu.

Audrė išsitiesia ir įsmeigia akis į atdaras automobilio dureles. Širdis ima spurdėti lyg sugautas žvirblelis.

– Na ir karštis! – tarška vaikinai. – Uždusti galima, kaip pragare...

Jis išsitraukia nosinę ir ima šluostyti sprandą, kaktą... Nosinė! Audrė pultų bėgti, tačiau kojos tarsi įauga į žemę.

- Tai kur Kuosų gatvė? - kartoja vaikas.

- Ko... ko... su... - memena mergaitė.

- Ne kokosų! - Jis nusikvatoja, net šiurpuliai per-eina. - Kuosų, sakau, Kuosų!

Audrė norėtų apsidairyti, tačiau bijo iš akių išleisti nosinę.

- Ko tyli lyg liežuvį prarijusi, - nusistebi vaikas išsitraukdamas iš marškinių kišenės saldainį. - Imk, nors ir aptirpęs, užtat šokoladinis ir kaip tyčia cha cha! kokosinis.

- Yyyy! - suspinga mergaitė. - Gelbėkit!.. Yyyy!..

- Po velnių! - nusikeikia vaikas ir išgąstingai apsižvalgo. Iš tolėliau atskuba pora praeivių, sustoja pravažiuojantis automobilis, iššoka keturi žmonės. Vaikas apsigręžia ir smuks į savo automobilį, tačiau kelių užtveria augalotas vyriškis.

- Kas? Kas čia atsitiko? - klausinėja žmonės supdami ratu.

- Jis! - rodo mergaitė. - Jis... lytinis maniakas!

- Aš? - lošteli vaikas.

Viena moteris jau spusčioja mobilųjį telefoną, kalba:

- Policija?.. Nepilnametė... pasikėsinimas... lytinis maniakas... greičiau!

Vaikinas papurto galvą lyg vydamas blogą sapną, atsigręžia į mergaitę, klausia:

- Ką tau padariau?.. Ką gi tokio pasakiau?.. Tik... tik pa... pa... klausiau, - balsas jam dreba, užsikirtinėja, - kur... ko... kuo... są gatvė...

- Kokosų gatvė? - nusistebi senyvas vyras. - Tokios visame mieste nėra!.. Tik pamanykit: kokosų... Išsidavė!

- Todėl, kad su kokosiniu saldainiu viliojo, - pastebi kažkuris šokoladėlį delne.

- Labai įtartinas tipas, - kuždasi žmonės, - labai! Artėdama sukaukia policijos mašina.

- Man sakė, - sudejuoja vaikinas. - Perspėjo mane... sakė: tik nekalbink nepažįstamų mergaičių... tik nesiūlyk šokoladinių saldainių... Gali blogai baigtis, sakė... O aš nepaklausiau, žioplys...

Nosine jis šluostosi byrančias ašaras, o iš delno išslysta ir plekšteli ant šaligatvio saldainis.

- Kokosinis žioplys! - lyg pajuokdamas, lyg užjausdamas priduria kitas vaikinas ir numojęs ranka patraukia savais keliais.

VITAMINAS Z

Užupio stotelėje į troleibusą įlipa dvi: berniukas su raina berete ir jo mama. Abu sėdasi ant priekinio šoninio kėdės tarp senyvo pono žilais antakiais ir drūkės ponios su didžiule pintine ant kelių. Berniukas laiko saujoje nedidelę skardinę dėželę su užrašu „Vitaminas D. ir Z“. „ir Z“ prirašyta geltonu pieštuku ir tokiom didelėm raidėm, jog matyti iš paskutinio kėdės. Tačiau keleiviai tiek užsigalvoję ir užsižiūrėję pro langus, kad į dėžutę nė akies nepakreipia. Tad berniukas iškelia ją aukštyr ir pamosuoja tarsi vėliavėle. Ypač norėtų, kad į dėžutę atkreiptų dėmesį priešais sėdinti mergaitė – trečiokė ar ketvirtokė. Bet ir vėl niekas nepasigroži dailiai išraityta Z, nepaklausia, kas čia per dėžutę ir neregėtas negirdėtas vitaminas Z. Gal dėl to, kad lauke vasara, uogų į valias, štai ir storosios ponios pintinė pilnutėlė juodųjų serbentų – tikriausiai dėl to keleiviai abejingi visiems vitaminams nuo A iki Z. Tik anoji mergaitė dėbteli akies kraščiuku ir pasitaiso ant pakaušio surangytą milžinišką kaspiną – štai kur verta pasižiūrėti!

Nusivylęs keleivių abejingumu, berniukas nuleidžia ranką ir klausia motiną:

- Ma, ar dar toli mūsų paštas?

- Nearti, bus kokios penkios stotelės.

- Tada paturėk mano dėžutę, kol atsisėsiu kitaip.

Atsargiai nelyginant pliką paukščiuką paduoda dėželę mamai ir atsiklaupia veidu į langą. Atsiėmęs dėželę, priglaudžia ją prie ausies ir įsiklauso.

- Ma, - sušunka, - vėl girdžiu, kaip jis šokinėja! Tyliai tyliai, bet aiškiai aiškiai: opt! opt!

Ponas žilais antakiais pagaliau susidomi ir klausia:

- Kas galėtų tokioje mažytėje dėžutėje šokinėti? Ar tik ne blusa?

- Arba žiogas, - spėlioja poniasu su pintine.

- Ne žiogas ir ne blusa, o paprasčiausias vitamino žirnelis! Ir ne šokčioja, o barkščioja, - išdrožia anoji mergaitė tokiu žinovės balsu, lyg būtų ne trečiokė, o dešimtokė.

Berniukas suraukia kaktą ir pasisuka į mergaitę:

- Iš kur jau žinai?

- Aš viską žinau! - atrėžia ši. - Žinau net, iš ko tavo rainoji beretė. Iš servetėlės, va. Ir dar žinau, kad jokio vitamino Z nėra. Yra vitaminas A, visokių vitaminų BCD, net U, o Z nei buvo, nei bus!

Sutrikęs berniukas patyli, atsigręžia į motiną ir klausia:

- Ma, ar išduoti jiems dėželės paslaptį?

- Kaip nori, - sako mama ir kažko sunerimusi nužvelgia keleivius.

- Tai va: mano dėželėje striksi zuikis! - paskelbia berniukas.

- Ką?! - iš nustebimo družkei tetai vos nenukrenta pintinė su uogomis.

- Ar tik nebus tas zuikis išdrožtas iš pagaliuko? - primerkia akį žilasis ponas.

- Arba, - prunkšteli visažinė mergaitė, - išimtas iš šokoladinio kiaušinio.

- Visai ne, - papurto galvą berniukas. - Čia tikras zuikutis, pats jį pagavau, kai išoko pro langą. Vos spėjau dangtelį užspausti, kol neišoko atgal. Juk taip, ma?

- Taip, - patvirtina mama ir dar labiau susirūpinusi pažiūri į keleivius, ypač į mergaitę su kaspinu.

O ponas taip nustemba, kad jo antakiai atsimuša vienas į kitą.

- Jeigu taip, - sako, - esi nepaprastas medžiotojas. Beveik Miunhauzenas.

- O gal raganius, - sako družkė su pintine. - Įsiviliok tu man gyvą zuikį į dėželę! Kaip džinę į butelį.

Dabar visi keleiviai susidomi dėžute. Vienas, iš paskutinio krėslo, klausia:

- O ką veiksi su pagautu zuikiu? Kepsi?

- Gi prieš kepdamas, - juokiasi jo draugė, - kailį nudirsi? Galėčiau pasiūti tau kepurę.

O keleivis, persijuosęs plačiu odiniu diržu, rūstokai teiraujasi:

- Beje, ar esi Medžiotų draugijos narys? Jeigu ne - kas leido medžioti zuikius? Gausi, brolau, mokėti baudą!

Visas troleibusas sudreba nuo juoko, vairuotojas taip pat nusišypso, o visažinė mergaitė kvatojasi, net plasta suraitytas kaspinas. Sumišęs berniukas nulipa nuo krėslo ir prisiglaudžia prie mamos. Mama padrąsinamai spusteli jam petį.

- Tegu sau, - guodžia. - Jie nieko nesupranta.

- Ko gi jau mes nesuprantam? - įsižeidžia poniasu pintine. - Ir kaipgi savo vaiką auklėjat, kad jo galva prikimšta nesąmonių.

- Matot, - ryžtasi paaiškinti berniuko mama, - jo tėtis prieš pusmetį išvyko su ekspedicija į Šiaurę ir ten sunegalavo. Gydytojas sako, kad jam trūksta vitamino D arba saulės spindulių. Mat saulės ten beveik nebūna. Tai Mantas pagavo tikrą saulės zui-

kutį, uždare į dėžutę kartu su vitaminais D ir dabar veža į paštą siųsti tėčiui, kad greičiau pasveiktų.

- Tėčiui į salą Arkės vandenyne, - papildo Mantas.

- Ne Arkės, o Arkties vandenyne, - pataiso visažinė mergaitė pranašiai vyptelėdama.

O troleibuse tylu. Ponas žilais antakiais, jau spėjęs prieiti prie durų, kažkodėl neišlipa troleibusui sustojus.

- Kchm, kchm, - keistai kosteli. - Galva nesuima, kaip galima taip gudriai sumanyti!.. Bet ir išradingas tu, Mantai!

- Taip, - pritaria keleivis iš paskutinio krėslo. - Šis vyrukas su galva! Išradimas vertas dėmesio. Reikėtų suteikti patentą. Tokie dalykai nesimėto!

- Imuosi, - antrina jo draugė, - pasiūti Manto tėčiui kiškenos zuikenos kepurę. Tik sakykit adresą.

- Jeigu taip, - atsiliepia vyriškis su odiniu diržu, - aš duosiu savo sumedžioto zuikio kailį.

Kol jie rašėsi adresus, ponias su pintine perpylė serbentus į platų maišelį ir ištiesė Manto mamai:

- Čia ponui tėčiui nuo manęs vitaminas C. Prieš siųsdami sudžiovinkite ir tik nemėginkite atsisakyti, baisiai įsižeisiu!

Berniukas pažvelgia į išsipūtusį maišelį, į keleivius, į mamą, ir jo akys striksi kaip du saulės zuikučiai.

- Matai, ma... Aš sakiau... Tėtis tikrai pasveiks. Matai?

Mama giedriai nusišypso ir jau nė kiek nesusirūpinusi pažiūri į keleivius.

- Ačiū, - taria, - labai.

Berniukas vėl sėdasi, dabar jau su pilnu uogu maišeliu ant kelių. Rankoje tebespaudžia dėžutę ir stengiasi nežiūrėti į kaspinuotą mergaitę.

Troleibusas sustoja, tačiau nė šioje stotelėje žilasis ponas neišlipa.

- Žinai ką, Mantai, - sako, - gal duotum man paklaustyti, kaip šokinėja tavo zuikutis. Negaliu išlipti nepasiklausęs.

Priglaudžia dėžutę prie ausies ir primerkia vieną akį.

- Straksi kaip padūkęs, - stebisi. - Velniškai šoklų zuikį pagavai. Prisipažink, kažkas pamokė?

- Pats! Garbės žodis! - net sukaista Mantas.

- Ir aš noriu paklaustyti!.. Aš taip pat! - išsitiesia rankos.

Dėželė ima keliauti po visą troleibusą. Kas tik glaudžia prie ausies, tas girdi stryksint ir opsint.

Griždama dėžėlė pakliūva į rankas visažinei mergaitei.

Ji taip pat glaudžia ją prie ausies ir įsiklauso.

- Nieko čia nėra, nei zuikio, nei išradimo, tik vienas prasimany...

Ji nebaigia, nes kita mergaitė lyg netyčia užkabina jos kaspino kilpą ir nusitempia paskui save. Kaipmat visi suraitymai išyra ir kaspinas nutįsta per visą troleibusą.

- Aš žinau! Tu tyčia! Kiaulė! - ima plūstis visažinė ir traukia į save kaspiną, o betraukdama taip jame susipainioja, jog nebegali išsipainioti. Girdėdama kitus juokiantis ir nesulaukdama pagalbos, dar labiau įtūžta: - Visi jūs prasimanėliai! Melagiai! Palaižūnai!

Mama su berniuku, ko gero, būtų pražiopsoję savo stotelę, jei nei iš šio, nei iš to troleibusas nebūtų sustojęs.

- Turbūt ūsas nukrito, - sako vairuotojas, - žiū, kaip tik šalia pašto!

Kažkodėl jis neina taisyti ūso, tik atidaro priekines duris. Mama su berniuku išlipa, o įdurmu lyg į uodegą įkirpta iššoka visažinė. Ir nudumia kaip tikras zuikis - plevėsuodama kaspinu ir tebelydima keleivių juoko...

GLOBĖJOS

Pro priekines troleibuso duris įlipa senyva moteriškė, vedina ketverių metų berniuku. Pakėlusį jį už pažastų, sodina tarp vyriškio su dukrele ant kelių ir mergaitės su oranžine kuprine. Berniuko apykaklė apsukta šaliku, ant ausų užtraukta vilnonė kepurė, po palto rankovėmis tabaluoja prie raiščio prisiūtos pirštinės.

- Prašom neužverti durų, - sako moteriškė vairuotojui, - nes tuoj išlipsiu. Tik norėčiau paprašyti, kad kas paglobotų mano vaikaitį. Iki Mėnulio stotelės. Ten lauks mama.

- Ar globosi? - klausia vyriškis dukreleį.

- Žinoma! Labai globosiu! - net suploja delnais mažylė.

- Aš taip pat išlipsiu Mėnulio stotelėje, -itaria mergaitė su kuprine, - ir palydėsiu berniuką iki mamos.

- Širdingai ačiū, - dėkoja nurimusi senelė. Tarpiau užveržia šaliką, aukščiau pastato apykaklę - tarsis ne į troleibusą, o į sniego pusnį vaikaitį sodintų.

- Sėdėk čia ir nė krust! - paliepia išeidama.

Berniukas droviai nuleidžia akis. Tūpčioja lyg apie kokį bambliuką. Užsivėrus durims, tuojau pat atsmaukia apykaklę, mėgina atrišti šaliką, o vieną kabančią pirštinę sugrūda į rankovę.

- Na matai, - drąsina jį mažylės tėvas, - jau esi savarankiškas. Leidies į kelionę kaip tikras turistas. Jei ir toliau taip eis, ne tik Mėnulio stotelę, o ir patį Mėnulį pasieksi!

Berniukas atkunta, net pasidairo, ar daug kas girdėjo jį giriant.

- Tėveli, - klausia mažylė, - o kada aš galėsiu pati viena keliauti?

- Kai nebijosi baubo ir užaugsi sulig šituo vyruku, - atsako tėtis ir mirkteli berniukui.

Šis visai prašvinta ir mirkteli atgal. Nesitikėjo kelionę būsiant tokią smagią. Net norėtų, kad Mėnulio stotelė kuo toliau nusikeltų. Nenustygdamas šusteli ant grindų ir vėl ropščiasi ant krėslo: tegu visi mato, kad moka pats atsisėsti!

Dičkė su kuprine kelis syk pašnairuoja ir perspėja:

- Senelė aiškiai liepė sėdėti ir nekrutėti. O tu ką darai?

Suėmusi berniuką už pečių pasodina lygiai taip, kaip buvo pasodintas. Negana to, atstato aukštyn apykaklę ir ištraukia pirštinę.

- Žiūrėk man! - pagrūmoja smiliumi.

Berniukas suglumsta ir baikščiai įtraukia galvą. Visą linksmumą lyg vėjas nupučia.

Mažylė žvilgteli į dičkės smilių, į susigūžusį berniuką ir stoja jo pusėn:

- Čia ne tavo globotinukas. Mus pirmiau paprašė. Ir mes pirmiau pažadėjom jį globoti. Gali, - sako berniukui, - sėdėti kaip patinka. Aš tau leidžiu. O tos pikčiurnos neklausyk.

Dičkė net nukaista iš apmaudo. Ją, moksleivę su kuprine, drįsta peikti ikimokyklinukė!

- Atsiranda tokių mergyčių, kurios sėdi tėvams ant kelių ir moko už save vyresnius! Visi girdėjo, kaip aš pažadėjau berniuko senelei nuvesti jį pas mamą Mėnulio stotelėje. Todėl jis mano globotinukas!

Ir atstato jam apykaklę aukštyn.

- O ir kokia tu globėja, - įgelia mergytei, - jeigu esi mažesnė už savo globotinį?

- Tai kas! - nepasiduoda mažylė, vėl atversdama apykaklę. - Namie turiu daug didesnių už save šunių ir labai gražiai jį globo...

- O aš, - neduoda jai baigti dičkė, - namie turiu broliuką, ir mama dažnai palieka jį mano vienos globai. Nėr ko su manim lygintis.

- O aš... aš... aš... - nesuranda ką atsakyti mažylė. Keleiviai šypsosi, tik berniukui visai nelinksma. Taip smagiai prasidėjusi kelionė virsta kankyne. Dvi mergiūkštės nepasidalija jo it sviedinio ar lėlės...

Viena keleivė neiškenčia ir sugėdina mergaites:

- Lyg dvi ožkos ant liepto! Rado ko bartis. Argi sunku susitarti ir globoti berniuką abiem?

Dičkė susimąsto. Šiaip ar taip, ji vyresnė, privalo būti protingesnė.

- Gerai, - nuolaidžiai taria mažylei. - Susitarkim. Ir taip padarykim. Tu globok tą pusę, kuri nuo tavęs, o aš tą - kuri nuo manęs.

Ir pasilenkusi stipriau suriša berniukui dešinio bato raištelį, po to pastato aukštyn dešinią apykaklės kraštą.

Mažylė įdėmiai apžiūri jai atitekusią pusę. Papurena šaliko galą ir už kairio kepurės šono užkiša plaukų sruogą.

Dičkė išsitraukia šukutes ir pašukuoja dešinę sruogą, suraito ją į riestainėlį ir paseilinsi prispaudžia prie žando.

- Dabar, - pasigėri, - mano pusė daug gražesnė už tavo.

Berniukas, neišmanydamas kaip gintis, raudonuoja, raudonuoja, raudonuoja, lyg kas praustų

veidą buroką sultimis. Jau daug stotelių pravažiuota, o Mėnulio stotelės nei girdėti, nei regėti, lyg kas ją būtų nukėlęs į tikrą Mėnulį. Berniukas gailiai pažvelgia į mažylės tėtį, o šis vėl smagiai mirkteli. Atseit žinokis pats, jeigu nori būti tikras vyras.

O čia mažylė įsigeidžia jam užmaiti pirštinę ir taip ją patraukia, kad kita pirštinė su raiščiu sulenda į rankovę.

- Tu tempi ne savo pirštinę! - pasipiktina dičkė ir patraukia taip, kad dabar į rankovę sulenda kairioji. Mažylė, žinoma, nepasiduoda. Globėjos tąso pirštinės, net zvimbia. Berniukas spaudžia rankoves priešonų, bet negelbsti, raištis čiužinėja pečiais ir alkūnėmis zvimbt! zvimbt! Tik staiga plyšt! - ir dičkė su atitrūkusia pirštine vos nenuvirsta nuo suolo.

- Tėti, žiūrėk, ką ji padarė! - sušunka išsigandusi mažylė.

- Kodėl aš, o ne tu? - atšauna dičkė raudonuo-dama.

- Todėl, kad tu didesnė ir stipresnė, - nepasiduoda mažylė.

- Ar tau neatrodo, - sako mažylės tėtis berniukui, - jog pačiam reikėtų savo globėjas suimti į nagą?

Berņiukas atima pirštineę ir įsideda kišenėn. Stumteli nuo savęs vieną mergaitę, stumteli kitą ir pagraso nykščiu lygiai taip, kaip jam grasino.

- Kad man nė krust! - paliepia. - Prikibo kaip šlapias lapas... Gėdą turėtumėt!.. Ką žmonės pasakys?..

Pasirausęs atmintyje priduria:

- Kiaušinis vištą moko!..

- Mėnulio stotelė! - skelbia balsas.

Pagaliau!

- Na, kaip sekėsi keliauti? - pasitinka berņiuką mama. - Ar kas paglobojo?

Berņiukas žvilgteli ten, kur skubiai tolsta oranžinė kuprinė, ir atsidūsta:

- Verčiau pats būčiau globojęs...

GYNĖJAS

Jau temsta, o važiuoti liko geras kelio galas. Džiugas tūno vienas užpakalinėje automobilio sėdynėje, niekaip neišsiprašęs tėčio, kad leistų sėdėti priekyje. Kai ten sėdėti – tai per mažas, o prakiurusį ratą keisti – padėk kaip didelis! Nuobodžiaudamas berniukas atsilošia ir žvelgia į pakelę. Sutema nujuodino violetinius lubinų žiedus, nupilkino geltonus zuikiakrūmius. „Užtat ir sako, kad naktį visos katės pilkos“, – pamano sau Džiugas ir išsižiūri į bėgantį pro šalį eglyną. Jis ir dieną nejaukus, o sutemus – tikra velnių buveinė. Ne veltui senolė egles vadina velnio medžiais. Įdomu, kas būtų naktį atsidūrus tokiam eglyne vienui vienam? Ne! visai neįdomu, brrr... Ir kaip senolė nebijo vienutėlė sodyboje prie pat miško? Turbūt bijo, nes tėtis jai veža dovanų – garsinį pistoletą. Va guli jo, Džiugo, krepšelyje. Pats senolei paduos, pats pamokys šauti – kaip jį patį tėtis mokė. O likęs su senole sodyboje, pats ją ir apgins...

Raudonis muša Džiugui į veidą. Vėl atlanda prisiminimas – kad jį kur... Tai nutiko pernai, vasarojant sodyboje. Dienomis jis ravėdavo daržą ar maldavosi

su dviračiu, o vakarais piešdavo – daugiausia velnius. Su buliaus ragais, arklio kanopa, ožio barzdele ir juodus kaip anglis. Tą vakarą taipgi pasitiesė popieriaus lapą ir pradėjo nuo kanopos. Jau ėmėsi barzdelės, kai – trinkt! kažkas tvojo į trobos langą, net stiklai sužvangėjo. Pieštukas iškrito Džiugui iš rankos, nugara įsitempė...

– Koks čia velnias? – persižegnojo senolė ir greit išjungė šviesą.

Kambarys paskendo tamsoje, ir Džiugui pasivaideno, jog pro langą lenda ilga plaukuota ranka... Nė pats nepajuto, kaip smuko po stalą, o iš ten nusiritu pasienin, po suolą. Prisplojo prie grindų ir ėmė laukti, kada baisioji letena griebis už kojos ar gerklės...

Ir tikrai griebė – tik ne velnio, o senolės ranka.

– Išlįsk, nebijok, – suramino, – nieko baisaus. Girtas kaimynas pasiklydo.

O po to lyg juokais, lyg rimtai pridūrė:

– Tai bent gynėją turiu. Negi ir Lietuvą šitaip ginsi?

– Senole, – kaisdamas sumikčiojo Džiugas, – tik tu niekam... niekam...

– Nesakysiu, – plačiai, per daug plačiai nusišypsojo senolė.

Džiugas papurto galvą vydamas nelabą prisiminimą. Įdomiau būtų pačiam apsimesti velniu ir kitus pagąsdinti. Tiktų kaip dabar apsirengęs: juoda striukė, juodos kelnės, gobtuvas ant galvos, tik ragus prisitaisyk, šmakšt! iš už eglės, ūūū! Tai spiegtų dideli ir maži, bemat gandas pasklistų, jog eglyne velniai apsigyveno. Senolė pasakodavo, kaip kadaise kaukėti ar raguoti bernai su išvirkščiais kailiniais visą kaimą baikštindavo ir smagindavo... „Ir beveik visi galvas padėjo“, – persižegnojo senolė. „Kur, kaip?“ – nustebo berniukas. „Lietuvą gindami!“ Po tų žodžių Džiugas vėl nukaito ir apmaudžiai pažvelgė į trobos langą, o kad dabar kas mėgintų brautis – tai šoktų, tai parodytų, tai apgintų... ééèh!

- Tėti, – klausia, – kiek dar kilometrų?

- Nedaug... aštuoni. O kelias kaip iššluotas.

- Grybai nedygsta, – žinovo balsu paaiškina Džiugas.

- Ten... – Tėtis palinksta į priekį. – Kas gi ten?

Žibintų šviesoje kažkas ant kelio suboluoja. Tėtis sulėtina greitį, įjungia artimas šviesas. Stoja. Jau aiškiai matyti: vidur plento tyso balta striukė.

- Kažkam iškrito bevažiuojant... tegu guli. Kai pasiges, grįžę ras, - svarsto tėtis. - Tik patrauksiu į šoną, kad kiti nepervažiuotų.

Jis atsisega saugos diržą, lipa lauk ir eina prie striukės. Lenkiasi... Kas čia dabar?

Lyg iš po žemių išdygsta pilka žmogysta ir smogia pasilenkusiam tėčiui į galvą.

Viskas įvyksta taip žaibiškai, kad Džiugui nutinkata pat, kas ir senolės troboje. Puola žemyn ir mėgina palįsti po sėdyne. Bet lįsti nėra kur, tad visu kūnu prisiploja prie mašinos dugno. O pro atdaras dureles įlekia riksmas:

- Nejudėt! Šausiu!

Susiūbuoja lingės, sujuda sėdynės. Girdėti švokščiantis alsavimas.

- Yra kas? - ateina balsas iš lauko.

- Tvarka. Tuščia.

- Užrakink. Padėsi šitą nutempti. Greičiau!

Dzingteli ištraukiami rakteliai, nutyla variklis, trinkteli uždaromos durys. Lieka šleikštus rūkalų kvapas.

Tyla ir nežinia tokia kraupi, kad Džiugas vos gyvas. „Kas bus, kas dabar bus, Dievulėli, kas bus?“ - dunksi širdis. Reikėtų gelbėtis ir kuo greičiau, bėgti, dingti, kol anie nesugrižo...

Jis atsargiai pakelia galvą. Žibintai nebešviečia, baltoji striukė... kur ji? Plentas tuščias. O paplentė?.. Irgi nieko neregėti. Tik dešinėje... palei eglyną... lyg šešėliai... juodi velniai...

Mintis apie tėtį švysteli kaip žaibas. Tai jį tenai tempia! Ką jam darys? Ir ką daryti jam pačiam?.. Jeigu pavogė raktukus, vogs ir automobilį. Reikia bėgti, nes aptikę dar nušaus, turi ginklą. Taip ir subliovė: šausiu!

„Betgi ir aš turiu pistoletą!“ – dingteli Džiugui. Greit išsitraukia iš krepšelio ir apgniaučia. Giliai įkvepia oro, besidaužanti širdis kiek aprimsta. Pakelia durų kaištuką, lėtai jas praveria. Iškiša koją, baikščiai stojasi ant asfalto. Dabar jau dums kaip aitvaras! Kažkas netoliese trakšteli, jis greitai tūpteli prie rato. Pistoletu vamzdis barkšteli į ventilių... oi! Įsiklauso, sustingsta. Viena tylą. Vakaro vėsa aušina degančius skruostus. Ir čia jam smilk-teli atsukti ventilio galvutę, kad supliukštų ratas. Beatsukant vėl dingteli: taigi yra slaptas stabdžio mygtukas! Šmukšteli vidun ir susiradęs nuspaudžia. Dabar plėšikai nė iš vietos automobilio neišjudins!

Betgi tėtis, tėtis!.. Ten, kame šmėžavo, nieko nebėra. Kur jį nusitempė? Gal nužudyti?.. Pačios kojos jau neša ton pusėn. Stengiasi bėgti tyliai it

katė, gerai, kad avi guminukus. O dar geriau, kad visas kaip velnias juodas, neįmatė automobilyje, neįmatys ir miške... Va šitoje vietoje jų būta, turbūt į eglėną įsukta. Džiugas sulėtina žingsnį ir tykina nuo kamieno prie kamieno... ok! Po kojų trakstelėjo šakelė. Sustoja kaip įbestas, įsiklauso. Ėgi ten, dešinėje, taip pat treška. Atsklinda ir balsai:

- Fu, nuvargau...

- Sunkus kaip...

Džiugo akys ima apsiprasti su tamsa. Aukštai kilodamas kojas, kad vėl neužkliūtų už šakos, it šešėlis sėlina į balsus. Artyn... artyn... va!

Atsiveria aikštelė, už jos berželių jaunuolynas. Čia šviesėliau. Matyti balkšva žmogysta... a, vilki ta pačia prakeikta striuke! Tik dabar berniukui topteli, kad buvo tyčiomis numesta - kaip masalas...

Patykėliais prisėlina dar arčiau. Užsiglaudžia už eglės kamieno. Įsiklauso:

- Kišenėje cigarečių paieškok!

- Piniginės nēr...

- Automobily bus... Batus numauk.

- Raištelis susimazgė, čiort vozmi!

- Nupjauk, gluše!

- Kažkas važiuoja!

Plentu nuūžia mašina. „Gal reikėjo ten likti ir stabdyti?“ – suabejoja Džiugas. Bet kodėl tėčio nė balso? Nors sudejuotų... ką jam padarė? Ką dar padarys?

Pati ranka su pistoletu išsitiesia pirmyn. Lyg žaidžiant karą su vaikais. Vienas, du... trys!

Šūvis toks trankus, kad, regis, net eglės pašoka. Akimirksnį viskas sustingsta. Džiugas augte suauga su kamienu. Nieko nemato, tik ūmai tylą nutraukia kimus krioktelėjimas ir duslūs žingsniai. Pro pat jo eglę prašmėkši dvi figūros. Kodėl neatsišaudo? Džiugo ranka vėl pakyla, ir bėgliams iš paskos pokšteli dar du šūviai. Dabar eglynas net traška braška nuo dumiančių kojų. Bėgimas pažadina berniukui žaidimų įkarštį, norą vytis. Leidžiasi jiems įkandin, prie paplentės sustoja. Mato anuodu išokant į automobilį.

Džiugas pajunta užmynęs kankorėžį. Pakelia, prisitaiko ir visa jėga sviedžia. Trinkt! į automobilio stiklą. Ir vėl apgniaužia dešine revolverį. Paf!

Atsilapoja abejos automobilio durys, kone kūlversčiomis išsiritu abu plėšikai ir prisirietę prie žemės skuodžia į kitą plento pusę.

Netrukus atsklinda burzgimas. Iš pakeleš krūmų išnyra motociklas be žibintų. Lyg juodas karkvabalis

rūksta tolyn. Paf! paleidžia paskutinį šūvį berniukas. Viskas. Tuščia, ramu. Lyg nieko nebuvę.

Kilsteli prie burnos pistoletą ir papučia į vamzdį. Pats nežino kodėl, matė taip darant kaubojų viename filme. Traukia atsisėsti ant žemės, užsimerkti ir siūbuoti į šonus. Arba apsikabinti eglę, velnio medį, jį rėmusį ir slėpusį... Betgi tėtis? Tėtis!

Nė nepajunta, kaip vėl atsiduria eglyne. Šit ir aikštelė. Koja užkliūva už numesto bato. Boluoja vienmarškinė figūra...

- Tėti!

Nė garso. Ką jam padarė?

Parklumpa šalia ir tik dabar pamato jo burną, užkimštą skuduru, o patį pririštą prie beržo kamieno. Sugraibo kišenėje peiliuką ir perpjauna virvę. Ištraukia iš burnos skudurą, ir tėčiui išsiveržia lyg atodūsis, lyg dejonė.

- Stok... Stokis, tėti, - mėgina pakelti.

Tėtis stojasi sunkiai, bet vis dėlto stojasi. Pagaliau išsitiesia visu ūgiu, ir tada Džiugas pasijunta pats bekniumbas ant žemės.

- Ventilis... - sukužda. - Apginsiu...

- Apginsi ventilių? - nesupranta tėtis.

Džiugas vos vos šypteli:

- Ventilis... kišenėje...

KANDĖ BEDANTĖ

Jau visą savaitę Kandė neturi draugės. Vienui viena sliūkina voros gale ir žiūri, kaip poromis žingsniuoja kiti vaikai. Net auklėtoja eina dviese su kažkokia liesa kaip kartis mergina. Ir visi čiauškia neatsičiauškia. Kartkartėmis Kandė užsimiršta ir ištiesia ranką, kad apgniauztų draugės delną. Bet apgniauzia tik orą. Julės, jos bičiulės, nėra ir nebus. Prieš savaitę ji paliko vaikų namus – paliko visiems laikams! – ir švęs Velykas tikruose namuose.

Tada, prieš savaitę, Kandė net priplojusi akinius prie stiklo spoksojo į išeinančią Julę. O rankoje spaudė gėlėtą skarelę jai pamosuoti. Julę lydėjo naujieji mama ir tėtis. Ji skubėjo kaip į gaisrą. Gal bijojo, kad direktorė nepašauktų atgal ar kad tėviai neapsigalvotų... Lyg kulka prašovė per kiemą ir vartelius, tik švytravo naujieji aulinukai. Ir dingo už kampo. Nė sykio neatsigrėžusi į Kandę. Nors pati paliepė: būtinai stovėk prie lango, noriu išeidama tau pamajuoti... O dūmė išdūmė net nepasukusi galvos...

Ir dabar, slinkdama paskui grupę, Kandė viską prisimena iš naujo. Taip sunku širdžiai, kad kojos linksta. Vėl smilkteli įkyri mintis: „O manęs niekas

niekada neįdukrins. Pažiūrės į užklijuotą akinių stiklą ir nusigręš. Nors už Julę daug geriau mokausi, nors chore dainuoju. Tik į užklijuotą stiklą žiūrės...“ Per Velykas visi šoks poromis, tik ji sėdės vieniša su maišeliu saldainių ir dėžele dažų... dar su apelsinu. Visada tas pats. Atsibodo. Verčiau nebūtų nei tų Velykų, nei nieko, nieko, nieko!

Kandė nuleidžia galvą, kad nematytų priešais einančio Rimo nugaros. Tai jis praminė ją Kande, o kai iškrito priekiniai dantys – ir Kande Bedante. Todėl, kad pirštan jam įkando, kai pats jai į nosį žnybo. Po to visa grupė pagavo ją pravardžiuoti. Tik Julė vardu vadino. O lėkė išlėkė nė nedirstelėjusi...

– Ir eik sau, – sumurma Kandė. – Ir nereikia. Įsivaizdėlė.

– Aš visai ne įsivaizdėlis, – sukužda balsas šalia.

Ir ranka, nepažįstama ranka, apgniaužia jai delną!

Mergaitė krūpteli, mėgina delną ištraukti. Bet ranka laiko tvirtai. Kandė gręžiasi pažiūrėti.

– Nesigręšk, – paprašo balsas, – nežiūrėk į mane!

– Ko... kodėl? – išmikčioja Kandė.

– Todėl, kad aš ne toks kaip visi. Išsigąsi.

Gaila, kad iš tos pusės akinių stiklas užklijuotas. Kandė pašnairuoja pro rėmelio kraštą. Nieko nema-

tyti, bet... lyg miglos atplaišėlė, lyg laužo dūmelis šalimais plevena... O delną spaudžia kaip reikiant!

- Bet kas gi tu toks? - baimingai klausia mergaitė.

- Pasiklydėlis... atsilikėlis... Maniškieji taip skubėjo, kad nepalaukė, kol sugrįšiu. Lėkė ir išlėkė...

Gal kas negero atsitiko, pavojus užgriuvo, nežinau...

- Bet jie dar sugrįš?

- Turėtų sugrįžti. Kitaip prapuolęs.

Kandė visai sutrinka. Ir gaila keistojo paklydėlio, ir baugu, ir smalsu. Tad vėl klausinėja:

- O kodėl mane už rankos paėmei?

- Pamačiau, kad ir tu atsilikusi nuo kitų. Vieniša.

Tik aš dar vienišesnis.

- Ne, - purto galvą mergaitė, - aš vienišesnė. Jau tokia vieniša, kad vienišesnės būti negali!

- Gali, nes aš vienišiausias visame šitame mieste!

- O aš, - nenusileidžia Kandė, - visame pasaulyje!

- O aš visame kosmose!

- O aš kosmose aplink tavo kosmosą!

- O ko ko ko! - pratrūksta abu juoku.

Tik staiga Kandė susičiaupia: dar pamatys dvigubą švarplą burnoje. Ir pamanyt: tokia didelė, o vis dar bedantė...

- Jau mačiau! - sako jis.

- Ką matei? - nuliūsta mergaitė.

- Jeigu suduotum sidabriniu šaukšteliu, pasigirstų dzin dzilin.
- Jau dygsta? Tikrai? - pradžiunga Kandė. Ir pati stipriau apgniaučia nepažįstamojo delną. Kaip su juo įdomu, daug įdomiau negu su Jule!
- O kuo tu vardu? - nedrąsiai klausia.
- Didas.
- Koks lengvas ir negirdėtas vardas. O kur visą laiką būni?
- Turiu slėptuvę netoliese. Niekas nerastų, nors dieną naktį ieškotų su šunimis ir aparatais!
- Man turbūt neparodysi?
- Turbūt parodysiu. Jeigu niekam neišduosi.
- Neišduosiu, nors į gabaliukus sukapotų! Nors ugnyje degintų! Nors liežuvį išrautų! - prisiekinėja Kandė. - Nors tavo kosmosas prarytų!
- O ko ko ko! - vėl abu pasileidžia juokais. Kandeitai taip smagu, kad pagauna siūbuoti jo ranką ir net jau suka kaip malūno sparną.
- O aš, - sako Didas, - net neklausiu tavo vardo. Pats žinau.
- Kokį mano vardą žinai? - sunerimsta Kandė.
- Balandė... labai gražus.
- Ir Julė mane vadino Balande, - prašvinta mergaitė. - Ir tu taip vadink...

- Kandė! - perplėšia orą Rimo šauksmas. - Kandė Bedantė su savimi plepasi! Ateikite visi paklausyti!

Kandė krūpteli, paleidžia delną ir tirštai parausta. Tik dabar pamato Rimą, spoksanti į ją išverstomis akimis.

- Ne su savimi! - ginasi.

- Tai su kuo, kuo? Aiškiai girdėjau, kaip švarplotu balsu sau plepėjai: aš vienišiausia visame kosmose... tegu mane į gabaliukus sukapoja... Ir kad nusikvatosi: o ko ko! - užvertęs koserę mėgdžioja Rimas.

Prie Kandės jau renkasi vaikai, artėja ir auklėtoja su liesaja mergina. Supa ją ratu, veidai plečiasi, didėja, akys apskritėja... Kandė pasuka galvą į šoną: nieko nebėra... pala! Lyg laužo dūmelis, lyg miglos atplaišėlė šalin plevena...

- Nepalik! - suklinka mergaitė ir nieko daugiau neatsimena. Liesoji mergina pakelia ją ant rankų ir neša...

Velykos pačiame smagume. Viskas lygiai taip, kaip buvo numaćiusi Kandė: vaikai šoka poromis, deklamuoja, dainuoja. Tik Velykų bobutė šįmet liesa, liesa, bet guviai sukasi, uždavinėja mįsles, dalija ledinukus. Kandė nesideda į būrį. Visą savaitę prasiirgo, kliedėjo, gulėjo atskirame kambarėlyje. Į

šventę auklėtoja ją kone prievarta atitempė. Vaikai žvilgčioja į ją su užuojauta, net Rimas prikandęs liežuvį, tačiau visiems labiau rūpi Velykės dovanos. Kandei – nė truputėlio. Gauna tą, ką ir numatė – margutį, maišelį saldėsių, spalvotų dažų ir apelsiną. Abejingai varto ją delne, kai kiti vaikai jau nekantriai lupa ir pasičiaumodami kemša skilteles.

„Nereikia, nereikia... nieko nereikia, eikite sau“, – kartoja mergaitė išbalusiomis lūpomis.

Velykė pasiima tuščią pintinę ir sau keliaus, tik kažkas iškrinta jai iš plačios rankovės.

– Vos nepamiršau! – susizgrimba. – Beeinant jūsų gatvele, kažkoks susisupęs į pilką apsiaustą praeivis prisigretino ir paprašė perduoti paketėlį. Pažiūrėsim, kas ant jo parašyta... „BALANDEI“. Ar lakioja čia toks paukštis?

Kandė stojasi ir lyg medinėm kojom artėja prie Velykės. Ima paketėlį, vos girdimai dėkoja. Aplink tylu, visi susidomėję laukia, kokią dovaną ji išvynios. Tačiau mergaitė eina ir išeina nesustodama. Grižta į kambarėlį ir sėdasi prie stalo. Ilgai žvelgia į blizgančią juostelę, margą popierių, savo vardą, didžiosiomis raidėmis išvedžiotą... Pagaliau atvynioja.

Plačiuose rėmeliuose nedidelis paveikslas. Gilumoje matyti žvaigždžių žvaigždelių spiečius, apsup-

tas dar didesnio spiečiaus. „Kosmosas aplink kosmosą“, – prisimena Kandė ir tyliai šypteli. Va dar pailga dėželė. Atidaro. Šaukštelis. Sidabrinis!.. „Dzin dzilin“, – suskamba atmintyje. Ir – laiškas:

„Mieloji Balande, – lėtai, po skiemenį skaito mergaitė, – sveikinu tave Velykų dieną! Tebūna ji tau šilta ir šviesi. O aš jau iškeliauju: maniškiai sugrižo pasiimti manęs. Bet kada nors būtinai aplankysiu tave. Ir vėl paimsiu už rankos. Su niekuo man nebuvo taip gera ir įdomu, kaip su Tavimi! Saugok mudviejų paslaptį ir neišduok, net jeigu sukapotų į gabalėlius! Tavo Didas.“